



ZDUS^{plus}



CIVI EUROPAEO PRAEMIUM

Oktober, november 2020,
leto XIII, številka 10–11



Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

**Digitalizacija in
pravice starejših**

**Igor Zorčič
obiskal ZDUS**

**Zakon o
dolgotrajni
oskrbi na rešetu**

**Prostovoljci v
boju s Covid – 19**



BESEDA VODSTVA

Dober dan in vse dobro, drage naše prijateljice in prijatelji! 3

POSLANICA PREDSEDNIKA

Spoštovani člani in sodelavci v ZDUS. 4

V ŽARIŠČU

Stališča in pripombe ZDUS k osnutku
Zakona o dolgotrajni oskrbi 5

Mnenje k besediloma zakonskih predlogov
o demografskem skladu. 6

Obisk predsednika DZ Igorja Zorčiča na ZDUS 7

Alarmantno, ampak – šarmantno! 8

Soodgovorno v nove strateške usmeritve
na področju socialnega varstva 8

MEDNARODNA DEJAVNOST

Poudarki in učinki uresničevanja delovnega
programa Age v letu 2020 9

Tudi Evropski parlament poziva k daljnosežnim reformam 10

Evropski poslanci podprli neformalne
oskrbovalce na EU ravni. 10

Digitalizacija in pravice starejših 11

STAREJŠI ZA STAREJŠE

Program Starejši za starejše v drugem valu Covid-19. 12

UTRIPI V POKRAJINSKIH ZVEZAH 14

KULTURA

Delavnica ročnih del 22

Seja Komisije za tehnično kulturo. 23

Brali smo skupaj za fotografski natečaj! 24

Vsak dan znova 24

JUBILEJI 26

ŠPORT IN REKREACIJA 27

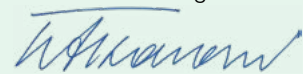
SPOROČILA UREDNIŠTVA IN VODSTV 27

Počasi postajamo taki, kot je bil njega dni satirični časopis, Pavliha, saj je bil pod prepoznavnim logotipom harmonike in smešnega obraznega lika Pavlihe pripis, »pride, kadar pride«. **Koronakriza je z vsemi ukrepi krepko udarila tudi po naši malhi in uredniški odbor revije je skupaj z vodstvom zveze sprejel sklep, da dokler se finančno stanje na zvezi ne stabilizira, bomo izhajali vsaka dva meseca kot dvojna številka.** Veste, mesečnik je le mesečnik. Ljudje tak format revije sprejmejo, ali pa ga zavrnejo. Si predstavljate časopis Dnevnik, da izhaja vsak drugi dan in ohrani prvotno ime? No, prepričan sem, seveda pa tudi naše vodstvo, ki skrbi da so finance preudarno razporejene po programih, projektih in prednostnih nalogah organizacije, da bodo kmalu sprejeli odločitev, da postanemo spet »prava« mesečna revija. Nena-zadnje, čakamo objavo razpisa Ministrstva za kulturo, da prijavimo našo revijo na redni letni javni razpis za dodelitev sredstev za nemoteno izhajanje, saj smo na nacionalni ravni ob Vzajemnosti edina revija, ki se identificira s specifičnimi vsebinami za starejšo populacijo bralcev.

Se pa v času drugega vala epidemije še bolj izrazito kot v prvem v medijih in za uradnim pultom vladinih govorcev zaznavajo t. i. zdrsi, »**fehlleistungen**«, pristo po Freudu.

V 60 letih prejšnjega stoletja je med ZDA in ZSSR prišlo skorajda do jedrskega spopada in ta negotovost se je odražala tudi v javno izrečenih besedah. Zdrsi (napake) pri govornih besedi se v kriznih časih zelo (po)množijo in če pozorno poslušamo govorce in medijske napovedovalce in novinarje, bomo opazili, kako drugačni so, kot pa smo jih vajeni. Primer: Uroš Slak je kolegico napovedal kot Suzano **Sperman**, Tanja Fajon bo naredila vse, da ta vlada **ne pade** (!) Luka Mesec pa glasuje za koalicijski zakon in nato želi, da se njegov glas preknjiži k opoziciji?! Kako zmešane so reakcije na pojav virusa, pa lahko slišimo vsak dan. Najlepši primer je glavni strokovnjak WHO dr.Ryan, ki je na začetku epidemije vsemu svetu razlagal, da so maske nepotrebne in celo škodljive (!) in kako je dr. Pirnatova, takratna direktorica NIJZ, enako nagovarjala slovensko javnost preko TV ekranov, da o izgovorjenih stavčnih bravurah dr. Kreka ne izgubljam besed, čeprav papir vse prenese.

Črt Kanoni,
odgovorni urednik



ZDUS PLUS - MESEČNA REVija ZVEZE DRUŠTEV UPOKOJENCEV SLOVENIJE

Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. Odgovorni urednik Črt Kanoni. Tel: 01/62 05 481 e-pošta: crt.kanoni@zdus-zveza.si Naslov uredništva: ZDUSplus, Kebetova 9, 1000 Ljubljana. Tel: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si Uredniški odbor: Vera Pečnik, Jožica Puhar, Slavica Bučan, Mateja Peršuh, Lara Valič, Jože Miklavc in Črt Kanoni. Dopisniki PZDU: Celjska - Milena Brečko Poklič, milena.poklic@gmail.com 041/629 820; Dolenjska in B. krajina - Marija Golob 041 370 560 Gorenjska - Slavica Bučan, slavica.bucan56@gmail.com 041 347 030 Koroška - Željko Kljajič, zkljajic.kljajic@gmail.com 031 387 660 Pomurska PZDU - Vijola Bertalanč, vijola.pzdums@gmail.com; Posavska PZDU - Marija Krušič, makru27@gmail.com; 051 725 412 S. Primorska - Majda Marinič, babcamm@gmail.com; Šaleška PZDU - Jože Miklavc, joze.miklavc@gmail.com; 041 693 369; PZDU Zasavje - Milena Dimec, dimec.milena@gmail.com; 051 438 236 PZDU Z. Podravje - Irena Ferluga; PZDU Ljubljana z okolico – Aleš Kardelj, 041 613 692, ales.kardelj@gmail.com Tajnica uredništva: Karmen Šparovec – Terekhov, Lektorica: Barbara Borko; Tisk: Schwarz print d. o. o., Ljubljana; Oblikovanje in priprava za tisk: NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva, oz. ZDUS. Naklada 3.500 izvodov. Cena 0,99 EUR ISSN 2591-0205 Revija je vpisana v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 2192. Naslovnica: Posvet o Zakonu o dolgotrajni oskrbi, konec septembra v dvorani ZPIZ. Minister, dr. Tomaž Gantar, mag. Martin Toth, in mag. Rosvita Svenšek (foto: ČK)



Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUSplus

Dober dan in vse dobro, drage naše prijateljice in prijatelji!

Vsak dan posebej čutim in diham z vami, še posebej z vami, članice in člani. Ne bom govorila o virusu, ki neusmiljeno kroži med nami. Povedala vam bom, kaj v teh časih delamo na ZDUS. Želimo, da se v Sloveniji, ob upoštevanju ukrepov Nacionalnega inštituta za javno zdravje in ob upoštevanju odločitev vlade, vseeno dobro počutimo. Dogodki niso narezani po vrstnem redu, so kot mali opomnik na dneve, ki so za nami. V septembru smo se ukvarjali z duševnim zdravjem, s preprečevanjem samomorov, obeležili dan miru, podpirali demokracijo in prvič obeležili dan športa.

Danes, ko vam pišem, je dan spomina na naše najdražje, ki jih ni med nami. Spominjamo se lepih trenutkov, ki smo jih preživeli skupaj. Včeraj smo praznovali dan reformacije, bili ponovno ponosni na našega Primoža Trubarja in njegove in naše prve, v slovenščini napisane knjige. Oktobar se konča z dnevom čarovnic, ki razveseljuje predvsem mlajše in otroke. Razpravljali smo o demenci in kako lahko pomagamo, saj postaja, glede na porast, stalnica in naše veliko breme. Obeležili smo prvi Evropski dan oskrbovalcev in to 6. oktobra. V poročilu je izražena ekonomska vrednost neplačane neformalne oskrbe, ki v državah članicah EU znaša od 50 % do 90 % skupnih stroškov formalne dolgotrajne oskrbe. V Evropi so prostovoljni družinski oskrbovalci in prijatelji največja pomoč in podpora pri zagotavljanju zdravstvenega in socialnega varstva. Prvič smo praznovali dan športa in še bi lahko naštevale. A najbolj so se me dotaknile, ob tednu otroka v oktobru, »zlate pentljice – junakov tretjega nadstropja«. Ne morem si zamišljati, kako nam bi bilo, ali nam je, spoštovane soupokojenke, soupokojenici, če nam kateri od vnučkov zbolijo za to težko boleznijo. Nič ni pomembnejše kot zdravje naših malih junakov in seveda vseh, ki jih imamo radi. Zato hvala vam, zlate pentljice, ki polepšate dneve malim junakom iz tretjega nadstropja! Vedno spomnim, da smo mi, ki se spopadamo z različnimi tegobami, podobni našim malim junakom.

Prvega oktobra obeležujemo svetovni Dan starejših, ki je letos posvečen zdravju nas vseh, ki smo v tretjem življenjskem obdobju. Na ta dan je ZDUS posredovala izjavo, kjer smo zahtevali spoštovanje in dostojanstvo, enakopravnost, vključenost v družbo, kakovostne zdravstvene storitve za vse, kakovostno oskrbo, če jo bomo potrebovali. Tudi evropske organizacije zahtevajo, da se krepí medgeneracijsko sodelovanje celotne družbe, enakost in dostojanstvo v vseh fazah našega življenja tako do zdravja kot spoštovanja. Veliko želimo narediti v naši Zvezi, da bi bilo naše življenje lepše. Ravno tako se ukvarjamo z nasiljem in ga po možnosti preprečujemo. Za nas je izjemnega pomena duševno zdravje, dan hrane, kjer vedno pozivamo, da se preveč hrane zavrže, mnogo ljudi je lačnih. Boj proti revščini je naša stalnica, saj smo prepričani, da nihče po letih opravljenega dela ne sme biti lačen. Pred nami je predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi in financiranju le-te, za katerega zahtevamo, da se rok podaljša in da se uredi financiranje, ki naj bo enako za vse, brez diskriminacije in jemanje mere glede na status. Pomembno, mogoče najpomembnejše, je, da se v Zakon zapiše tudi prostovoljstvo in posledično naša zahteva po E-oskrbi, pomoč sorodnikov in sosedov ... Izdali smo brošuro, upam, da ste jo dobili vsi, ki berete te vrstice. Naslov je Organizirane oblike zagotavljanja kakovostne starosti, kjer nizamo našo pot od odhoda v pokoj, da ostajamo aktivni, da pomagamo drug drugemu in da je za nas, ko ne zmoremo več, lepo poskrbljeno. Če brošure nimate, se obvezno pogovorite z vašimi pokrajinskimi predsedniki in predsednicami, ki vam jo lahko preskrbijo. Zakon o demografskem skladu se pravzaprav sprejema za naše potomce, a želimo, da se opredeli tako, da bodo zanamci verjeli vanj, zato predlagamo, da se začasno ustavi obravnava zaradi negotove ekonomske situacije. Ustanovitev Urada za starejše, ki se je žal preimenoval v Urad za demografijo, kljub našim pritožbam in nasprotovanjem, ne zajema tistega, kar smo zahtevali. Bojimo se, da bomo spet izpadli! Pred nami so podnebne spremembe, stanovanjska problematika,



diskriminacija starejših, staromrzništvo. Na vse dajemo strokovne pripombe, obiskujemo poslanske skupine, bili smo na pogovorih s predsednikom vlade. Dosegli smo krizni dodatek, izredno uskladitev pokojnin, po decembrski uskladitvi v višini 2 % še vedno zaostajamo za 3,6 %, dosegli smo dvig pokojninske osnove, dodatek za otroke, zahtevamo ureditev pogrebnine, seniorske olajšave. Mnogo je tega, zato navajam samo glavne zahteve. Čeprav delujemo preko video konferenc in korespondenčnih sej, se tu in tam po predpisih dobimo, da uskladimo največje zahteve. Nismo pozabili na hotel Delfin, na rokodelce, na šport, na kulturo ... in na naše zlate prostovoljce programa Starejši za starejše, ki so v teh razmerah dokazali, kako so pomembni, saj so se povezali tako s civilno zaščito v očinah, z župani, z Rdečim križem, Karitasom, centri za socialno delo, zdravstvenimi domovi, glavno odgovornost pa čutijo do oskrbovancev v mreži.

Oktobar jebil obarvan z roza barvo in roza pentljicami. Ženske se zavedamo, da rak dojk ne izbira let, pojavi se v vseh življenjskih obdobjih. Je bolezen, ki se jo da premagati, predvsem v naših letih, zato toliko bolj pozivamo mlade, da se udeležujejo programov za zgodnje odkrivanje te zločeste bolezni.

Glede na vso zapleteno situacijo ZDUS ni imun, zato imamo v skladu z zakonodajo nekaj zaposlenih na čakanju, nekaj na dopustu, nekaj jih seveda dela od

doma, nekaj v skladu s predpisi tudi na ZDUS. Programi morajo biti pripravljene in oddane, poročila izdelana, analize narejene, teren se mora spremljati. Glede na to, da smo na ZDUS v velikih finančnih težavah zaradi objektivnega izpada prihodkov, vas prosimo za potrpežljivost in pravo medsebojno sodelovanje, saj za

nas vedno velja »**Skupaj smo močnejši**«. Razumljivo, da članarina ni pobrana v celoti, ravno tako je izpadla dividenda našega hotela Delfin, saj je ponovno zaprt, prikrajšani smo za nekatere donatorje in sponzorje, izpadli so Dnevi medgeneracijskega sožitja. Zato, pomagajmo si, dajmo poudarek razumevanju in sode-

lovanju, čeprav na daljavo, kar je prava pot okrevanja! Razmišljajmo pozitivno in se veselimo, da se bomo kmalu ponovno srečevali in si povedali, kako je bilo. Na koncu mislimo na tole: »Vse lepo in vse slabo enkrat mine in tudi tole bo minilo«.

Z najboljšimi željami in srčnimi pozdravi, vaša Vera

Spoštovani člani in sodelavci v ZDUS,

čas božičnih in novoletnih praznikov je za nas v ZDUS in tudi drugod čas, ko ocenimo preteklo leto in snujemo načrte za prihodnjega.

Nihče ni pričakoval, da vam bom tokrat božično–novoletno poslanico pisal v tako težkih zdravstvenih razmerah, ki nam onemogočajo delovanje. Minula štiri leta opravljenega predsedovanja naši organizaciji, skupaj s podpredsednicama, strokovno službo, organi in delovnimi telesi ZDUS, so prinesla kar nekaj vidnih uspehov, ki jih delim z vami, je pa tudi nekaj tistih neprijetnih dogodkov, ki so mi globoko zlezli pod kožo.

Čudni časi so nas doleteli. Tisto, kar smo mislili, da je že za nami, se je izkazalo, da je bila pravzaprav nekakšna uvertura v nekaj hujšega, še bolj zastrašujočega, saj ta virus bega tudi strokovnjake in njegovega vpliva na imunski sistem ne znajo ustrezno pojasniti niti epidemiologi. Ta epidemija pušča globoke brazde v naši ekonomiji. Vse te dolgove, s katerimi vlada blaži ukrepe na račun nadomestil, enkratnih denarnih pomoči, tudi vavčerjev, ki so slovenski turizem za silo obdržali na površju, bo nekdo moral plačati. Upajmo le, da se na koncu ne bodo spravili nad nas, upokojence, po načelu znane in že večkrat uporabljene recepture, »na masi se špara«! Šest protikoronskih ukrepov je že bilo sprejetih. Predsednik vlade pravi, če se bomo dosledno držali priporočil in ukrepov, ki jih sprejema strokovna skupina za Covid, bodo morda praznični decembrski dnevi prinesli tudi odjugo ukrepov, vendar ... vse je odvisno od epidemiološke slike. Če se bo zmanjševal BDP bodo pod vprašaj postavljeni resorji zdravstva, pokojnin, bivalnih pogojev, izobraževanja itd. To pomeni krčenje tiste dejavnosti in programov, ki jih (so)finan-

cira država, oz. resorna ministrstva. Pa tudi ta so ob okleščnem proračunu v tem letu že priprla denarno pipico. Tako je okrnjeno tudi tekoče poslovanje ZDUS. Lahko bi se razpisal o vseh problemih, ki v tem trenutku tarejo našo družbo, a moramo ostati optimistični, saj smo prav mi v teh letih dosegli nekaj izboljšav na področju pokojnin. Čaka nas še veliko dela, zato smo v preteklosti izdali **Memorandum 2018**, letos pa brošuro **Organizirane oblike zagotavljanja kakovostne starosti**, ki sta kažipot ZDUS za prihodnje aktivnosti. Nenehno ukvarjanje s težavami, programi, razpisi in seveda še z epidemijo puščajo globoke brazde in rane tudi pri posameznikih. Pri tem naj poudarim, da nikomur ni treba biti sam in se lahko v stiski zateče k pogovoru ali pa postane del uporabniške mreže programa **Starejši za starejše**. Moje razmišljanje razbistri vever pogled na prihodnost. **"Daj vsakemu dnevu možnost, da bo najlepši dan v tvojem življenju."** [Mark Twain]

Odstranite iz vaše zavesti negativne misli in dopustite, da vas objamejo le pozitivne in lepe. Čim več časa preživite s tistimi osebami, ki vam pomenijo v življenju vsaj toliko, kot pomenite vi samemu sebi. Optimizem je spretnost in sposobnost obvladovanja čustvene inteligence, kar pomeni boljše počutje, notranje ravnovesje in čvrst ščit pred negativnimi mislimi ali zunanjimi negativnimi vplivi. **Življenje je pač prekratko**, da bi bili nesrečni, ali si zaradi osebne preobremenjenosti nakopali bolezen. Pozitivne in optimistične misli vas bodo zagotovo spremenile in vaše **življenje obrnile na boljše** in uspešnejše.

»Daj vsakemu dnevu možnost, da bo najlepši dan v tvojem življenju.« [Mark Twain]



Moja velika želja je, da bi vsi programi, ki jih izvajamo, potekali nemoteno tudi v teh težkih in zaostrenih razmerah, ki jih нареkuje epidemija, in tudi ta, da bi se čez čas lahko skupaj prepričali, kako zelo se motijo ti, ki nam pravijo in dopovedujejo, da življenje, kakršnega smo poznali pred epidemijo, ne bo nikoli več.

Če se slučajno ne bomo več srečali v tem letu, ki se počasi poslavlja, mi dovolite, da se zahvalim vsem članicam in članom in vodstvom v DU, vodstvom in organom PZDU, obema podpredsednicama, članicam in članom organov in delovnih teles ZDUS ter strokovni službi za sodelovanje. Posebna zahvala gre vodstvu, koordinatoricam, prostovoljkam in prostovoljcem programa Starejši za starejše, ki so opravili res veliko delo in jim izrekam globoko hvaležnost za njihov neprecenljiv čas in pomoč, ki so jo namenili uporabnikom programa. **Vsem skupaj želim vesele božične praznike in zdravo, srečno ter optimizma polno leto 2021.**

Vaš predsednik, Janez Sušnik

Stališča in pripombe ZDUS k osnutku Zakona o dolgotrajni oskrbi

V veliki sejni sobi ZPIZ je zadnje septembrske dni potekala razprava o osnutku Zakona o dolgotrajni oskrbi. Janez Sušnik, predsednik ZDUS, je povzel namen predstavitve do sedaj zbranih stališč in pripomb ZDUS do predloga Zakona, ki jih je pripravila Komisija za zdravstveno in socialno varstvo. »Z razpravo želimo naše pripombe poglobiti in pripeljati do zaključne faze ter s tem prispevati, da se zakon končno sprejme,« je še dodal Sušnik.

Minister Tomaž Gantar se je zahvalil za povabilo in obžaloval, da se dogodka niso mogle udeležiti strokovne sodelavke, ki delajo na pripravi zakonodaje, ker sočasno poteka podobna razprava v Državnem svetu. Meni, da so pripravili predlog, ki je svojevrsten kompromis in v katerega je bilo in bo še potrebno vložiti veliko energije in truda, da se bodo upoštevala mnenja in pripombe najrazličnejših deležnikov, ki sodelujejo v javni razpravi, a vendarle 100-odstotnega konsenza ni pričakovati. To ni zakon ene koalicije, ene stranke, sodelovale so tudi opozicijske skupine, saj gre za vprašanje širšega družbenega konsenza, je še dodal Gantar.

Mag. Rosvita Svenšek je dejala, da se je ZDUS pri pripravi pripomb zavzel za spoštovanje 50. člena Ustave RS, ki govori o pravici do socialne varnosti in po katerem država med drugimi ureja tudi socialno zavarovanje ter skrbi za njegovo delovanje. Rešitve, ki izhajajo iz predloga ZDO in so po sistemu državnega upravljanja, niso ustrezne. Zagovarjamo Bismarckov model, po katerem se nosilec zavarovanja z izvajalci storitev pogaja o obsegu programa, standardih storitev in ceni. Ključno je, da se natančno razmeji, kaj sodi v dolgotrajno oskrbo in kaj v zdravstveno.

Anka Tominšek je komentirala, da se z večino stališč in pripomb ZDUS strinja, a ne z vsem. Sama je predlog ZDO prebrala najmanj 3-krat in ugotavlja, da se zopet ne spoštuje Resolucija o normativni dejavnosti, kot tudi, da je nomotehnična priprava zakona slabša kot pri predlogih, ki so bili v prejšnjih obravnavah. Sicer je pohvalila definicijo dolgotrajne oskrbe iz 2. člena, po katerem »DO predstavlja niz ukrepov, storitev in aktivnosti, namenjenih



Udeleženci posveta na varni medsebojni razdalji

osebam, ki so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju, ki ni krajše od treh mesecev, ali trajno, odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil. Najbolj sporno pa se ji zdi, da ni upoštevana vloga neformalnih družinskih oskrbovalcev in prostovoljcev. Kot da je dolgotrajna oskrba samo stvar medicinskih sester in zdravstvenih delavcev!?

Jožko Čuk je, na podlagi izkušenj kot nekdanji predsedujoči Ekonomsko-socialnemu svetu, ki je v času njegovega predsedovanja tudi obravnaval enega od predlogov ZDO, dejal, da je trenutni predlog boljši od preteklih. Meni, da je predlog zakona preizkus stanja duha v državi in da bo ESS ključen organ pri sprejemu tako zahtevne zakonodaje. Osebo je kritičen do predloga ZDO, a se boji, da boljšega ne bomo dobili.

Jože Žnidarič je vprašal, kako je v predlogu ZDO predvideno sodelovanje oziroma vključenost centrov za socialno delo in občin? Minister Tomaž Gantar je odgovoril, da so občine vsekakor deležnik, ki jim je potrebno dati težo, saj bodo za zagotavljanje povezovanja, integracije in koordinacije aktivnosti in ukrepov in zaradi zadovoljevanja interesov zavarovanih oseb na področju DO sodelovale z državo, nosilci javnih pooblastil s področja

zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva in izvajalci DO v javni mreži.

Jožica Puhar je dejala, da si želi, da bo zakon sprejet in da tudi ZDUS z delom na svojih organih, oblikovanjem stališč in pripomb izkazuje svojo voljo in željo po sprejetju. Strinja se, da bo pomanjkanje kadra težava za izvajanje DO, zato ne smemo zamuditi priložnosti in nujno je pričeti s takojšnjim usposabljanjem ljudi za to delo. Omenila je še, da prenos pristojnosti priprave zakona iz ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na ministrstvo za zdravje ni bil smotrno.

Vera Pečnik je dejala, da naj se preveri realnost pilotnih projektov, saj jih je omenil le minister in nihče od razpravljavcev, kjer je bil zagotovljen tako visok nivo oskrbe, po strokovni plati, da lahko pričakujemo, da če bo v taki obliki pripravljeno in zahtevano financiranje, bo nastala težava vsaj pri 50 % tistih, ki oskrbo potrebujejo, saj je nastala zahteva po nadpovprečni strokovnosti in to predvsem zdravstvenega kadra, kar bo finančno nevzdržno, zato moramo vključiti vsekakor prostovoljce, sorodnike in sosedsko pomoč.

Silva Gorjup je dejala, da v času, ko čakamo na sprejem zakona, ljudje, ki že danes potrebujejo storitve dolgotrajne oskrbe, izgubljajo dostojanstvo življenja brez nege in oskrbe. Poudarila je pomen prostovoljcev, neformalnih oskrbovalcev in se strinja, da je pričakovano kadrovsko

stisko potrebno nemudoma reševati z ukrepi socialne aktivacije brezposelnih, ki se jih lahko usposobi kot kader za nego.

Milan Osterc je dejal, da razume usklajevanja, ki so potrebna na ESS, a da je zakon namenjen nam, starejšim, ki bomo končni uporabniki in da mora naš glas biti bolj slišan oziroma upoštevan.

Mirko Miklavčič se je strinjal in dodal, da je sestava ESS takšna, da uporabniki niso nikjer zastopani, smo pa tisti, ki bomo nosili posledice odločanja delodajalcev in delojemalcev, kar ni pošteno.

Erik Hofbauer je pozval k razmisleku o 88. členu, ki govori o prispevnih stopnjah. Meni, da sedanje besedilo člena, ki uvaja prispevne stopnje za zavarovance, za delodajalce in za ZPIZ (kot »delodajalca« za upokojujence) je za upokojujence dober in v celoti sprejemljiv. Ker pa pričakujemo, da bodo tako delodajalci kot zavarovanci v

okviru ESS imeli pomisleke k taki rešitvi z novimi prispevnimi stopnjami iz dohodka in osebnega dohodka, pa ponujamo v razmislek alternativno rešitev po zgledu Japonske, ki ima dolgotrajno oskrbo zgledno urejeno v okviru namenskega obveznega zavarovanja.

Anka Onič, članica Komisije za zdravstveno in socialno varstvo, društvena koordinatorka programa Starejši za starejše iz DU Limbuš, je kot višja medicinska sestra z dolgoletnimi izkušnjami in kot prostovoljka programa iz prve roke povedala, kako potekajo obiski in oskrba starejših na terenu ter dejala, da so prostovoljci tisti, ki poznajo dejanske potrebe starejših.

Ob koncu razprave se je predsednik ZDUS Janez Sušnik prisotnim zahvalil za udeležbo in sodelovanje ter povzel zaključka.

1. Komisija za zdravstveno in socialno varstvo bo preučila poslane pripombe

be mag. Milana Krajnca ter jih dopolnila s predlogi razprave.

2. Končno oblikovano stališče ZDUS do predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi se pošlje predlagatelju.

Razvite evropske države imajo v veliki meri pri izvajanju dolgotrajne oskrbe pomoč humanitarnih organizacij, ki so neprofitne, saj se zavedajo, da je naložba v dolgotrajno oskrbo zanimiv in netvegan kapital. Največ za človeka, ki je potreben oskrbe naredi družina, sosede in prostovoljci. Pomembna je vsekakor tudi lokalna skupnost, ki svojih ljudi praviloma ne pušča na cedilu. Država naj zagotovi vire, ki bodo vzdržni, kapital pa mora nadzirati in ga omejiti z zakoni in podzakonskimi akti, da ne bo izkoriščal ne države, ne oskrbovancev in ne svojcev.

*Po zapisniku seje pripravil
T. Krčan, foto ČK*

Mnenje k besediloma zakonskih predlogov o demografskem skladu

V obravnavi sta dva predloga Zakona o demografskem skladu. Enega je predlagala vlada, drugega pa opozicijski stranki, Socialni demokrati (SD) in Stranka Alenke Bratušek (SAB.) V nadaljevanju predstavljamo mnenje vodstva ZDUS o obeh predlogih.

1. Predlog vlade

a) Ključne rešitve, ki jih vsebuje predlog: Z izjemo DARS, družb za prenos električne energije in plina ter še nekaterih specifičnih družb (2TDK, DRI, EIB) naj bi država upravljanje ostalega svojega premoženja koncentrirala v »Nacionalnem demografskem skladu.« Vrednost tega premoženja znaša ta čas približno 8,6 milijarde evrov. Dividende od kapitalskih naložb naj bi sklad uporabljal po ključu: 40% za tekoče financiranje pokojnin, 20% za druge socialne potrebe starejših, preostalih 40% pa naj bi se akumuliralo. Kupnine od prodaje naložb naj bi se trošilo: 40% za tekoče financiranje pokojnin, preostalih 60% pa naj bi se akumuliralo.

b) Upravljanje sklada: Pristojnosti skupščine naj bi opravljala vlada. Nadzorni svet naj bi imel enajst članov. Štiri bi imenovala vlada, sedem pa državni zbor in sicer bi poslanske skupine predlagale pet članov, po enega pa ZDUS in Mladinski svet. Uprava sklada pa naj bi imela tri člane!

c) Mnenje o predlogu vlade:

Sklad naj bi poleg portfeljskih naložb upravljal še s strateškimi naložbami države, torej vso infrastrukturo z izjemo magistralnih cest. Upravljanje strateških naložb je po vsebini in zahtevnosti pomembno in drugačno od upravljanja portfeljskih naložb in je zato vključevanje obeh v enoten sklad vse prej kot primerno. Spričo finančnih potreb, ki jih zahteva prepotrben razvoj infrastrukture, ni nič manj vprašljiva rešitev po kateri naj bi sklad prihodke od infrastrukturnih naložb namenjal financiranju pokojnin. Sklad naj bi večinsko upravljala politika! Poleg pristojnosti skupščine, ki naj bi jo opravljala vlada, naj bi od 11 članov nadzornega sveta politika predlagala in imenovala 9 članov. Skupščinske pristojnosti niso vprašljive, predlagana sestava nadzornega sveta pa je neprimerna in tudi ne sledi smernicam OECD; taka ureditev je še posebej problematična spričo tega, da pri nas v povprečju vsaki dve leti zamenjamo vlado.

2. Predlog opozicije

a) Ključne rešitve, ki jih vsebuje predlog: Sedanja kapitalna družba (KAD) naj bi se preoblikovala v Demografski sklad. Ta bi

upravljal zgolj pomembnejše portfeljske naložbe v lasti države, opredeljene kot temeljne naložbe, katerih sedanja vrednost znaša približno 1,4 milijarde evrov. Vse do leta 2041 naj sklad ne bi sodeloval pri financiranju pokojninske blagajne, pač pa naj bi svoje prihodke akumuliral, torej nalagal v dodatne naložbe. Pri tem opozicijski predlog računa s prihodki od dividend temeljnih naložb sklada; 30%, 50% oziroma 70% od dividend in kupnin, ki jih država oblikuje na podlagi strateških naložb, 2% od trošarin preteklega leta, 30% pa od dajatev na vodne vire.

b) Upravljanje sklada:

Pristojnosti skupščine naj bi izvajala vlada. Nadzorni svet naj bi imel 9 članov, ki jih imenuje Državni zbor. Predlagatelj članov naj bi bili: štiri vlada, po dva člana sindikati in delodajalci (članici ESS), po enega člana ZDUS, Mladinski svet in Komisija Državnega zbora za nadzor javnih financ.

c) Mnenje o predlogu opozicije:

Do leta 2041 naj bi se sklad finančno dovolj okrepil, da bi lahko aktivno sodeloval pri pokrivanju primanjkljave pokojninske blagajne. Ne gre pa pričakovati, da bo njegov prispevek tak, da ne bi bili potrebni tudi drugi, bolj radikalni ukrepi, usmerjeni v reševanje primanjkljaja blagajne. Šibka stran pre-

dloga je, da naj bi se njegovo rast vse do leta 2041 v veliki meri financiralo iz virov, ki so sicer prihodek državnega proračuna. Ta rešitev zasluži temeljit premislek še posebno v času, ko se proračunu tudi sicer obetajo izjemni primanjkljaji. Drugače povedano, čas za sprejem odločitev kot je ustanovitev Demografskega sklada po predlogu opozicije je vse prej kot ugoden, čeprav njihov predlog ponuja dobro rešitev glede upravljanja. To, oziroma po vsebini podobno ureditev, bi morali pri upravljanju državnega premoženja že doslej uporabljati, in razumno bo, če bomo tako ravnali v prihodnje.

3. Sklepno mnenje
Noben od obeh predlogov Demografskega sklada ne izpolnjuje zadostnih kriterijev, da bi ga bilo smiselno uzakoniti. Smotno bi bilo, da vlada oblikuje posebno delovno skupino, v kateri naj bi poleg predstavnikov državnih uprav sodelovali tudi kompetentni strokovnjaki civilne družbe, ta pa naj bi pripravila predlog dolgoročne strategije financiranja potreb starejših oseb. Taka strategija bi lahko ovrgla številne dileme, ki so prisotne v povezavi z Demografskim skladom. Oba predloga ponujata različne rešitve glede upravljanja državnega premoženja. To upravljanje pa je očitno potrebno sistemsko preurediti predvsem s

ciljem, da se v njem omeji vpliv politike v korist znanja in dobrih gospodarskih izkušenj ter tako poveča njegovo učinkovitost. **Upokojenci demografskega sklada ne pogrešajo**, so pa resno prizadeti zaradi neustreznega razreševanja oskrbe starejših. **Zakon o dolgotrajni oskrbi** ima po mnenju organov in vodstva ZDUS absolutno prednost pred vsem drugim zakoni, ki urejajo starejšo, ranljivo skupino, in je nujno potrebno urediti bivanje in nego v institucionalnih zavodih in enakopravnem položaju v domači oskrbi, kot smo to prikazali v brošuri ZDUS z naslovom Organizirane oblike zagotavljanja kakovostne starosti.

Predsednik ZDUS, Janez Sušnik

Obisk predsednika DZ Igorja Zorčiča na ZDUS

Ob Mednarodnem dnevu starejših, 1. oktobru, je predsednik Državnega zbora R. Slovenije obiskal Zvezo društev upokojencev Slovenije (ZDUS), kjer se je udeležil predstavitve njihovih aktivnosti. Sledil je pogovor s predstavniki vodstva ZDUS o aktualni problematiki, povezani z delom Zveze ter statusom upokojencev in starejših.

V uvodnem druženju s člani ZDUS si je predsednik Zorčič ogledal rokodelsko razstavo, ki jo je pripravil Branko Suhadolnik s svojimi "rokodelci" in prisluhnil slovenski ljudski pesmi. **»Čestitam vam za vašo prizadevnost na različnih področjih, predvsem pa na kreativnem, ki sem ga pravkar imel priložnost videti v živo.«** je prisotne podprl predsednik Zorčič.

V pogovoru z vodstvom ZDUS je predsednik Janez Sušnik med ključnimi problemi starejše populacije, s katerimi se ukvarja ZDUS, izpostavil pomanjkanje sistemsko urejene dolgotrajne oskrbe, pomanjkljivosti zdravstvenega sistema, socialne stiske upokojencev, neprimerne bivalne pogoje in pomanjkanje prostih mest v domovih za starejše. Kot še posebej zaskrbljujočega je izpostavil vedno večji problem osamljenosti starejših.

Po besedah Sušnika si v ZDUS prizadevamo za sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi. Na besedilo predloga zakona, ki je še v javni razpravi, imamo sicer kar nekaj pripomb, ki jih bomo predlagatelju zakona tudi posredovali. **»Glede zakona**



Predsednika DZ je pozdravilo vodstvo ZDUS.

o dolgotrajni oskrbi se vsi zavedamo dejstva, da se je več vlad neuspešno ukvarjalo z njim. Vemo, da so se še številna odprta vprašanja ponavljala. A najbolj pomembno je zavedanje, da z nadaljnjim odlašanjem sprejetja zakona postaja problem skrbi za starajoče se prebivalce vse težje rešljiv problem za celotno družbo,« je ob tem dodal predsednik DZ Igor Zorčič.

Članice in člani ZDUS so v nadaljevanju pogovora predsedniku Zorčiču predstavili tudi zelo razgibano mednarodno dejavnost ZDUS (Jožica Puhar), z velikim zanimanjem pa je predsednik Zorčič prisluhnil tudi naši pobudi, da bi v Državnem zboru predstavili naš program prostovoljstva, Starejši za starejše, ki mu ga je na sre-

čanju predstavila Rožca Šonc, operativna vodja programa. **»Na ZDUS so mi predstavili svoje delo in svoje prizadevanje za izboljšanje kvalitete življenja vseh starejših. Seznanili so me tudi z vsemi programi, ki jih izvajajo, in zaključim lahko, da gre za organizacijo, ki opravlja veliko delo in ki jo vsi starejši nujno potrebujejo.«**

Predsednik Državnega zbora je po razgovoru še obljubil, da bo odigral vlogo posrednika med DZ RS in Ministrstvom za gospodarstvo, s katerega na številne dopise ne prejmemo nobenega odgovora. **»Prejeli ga boste prihodnji teden,«** je dejal za spodbudo ob zaključku obiska predsednik Zorčič.

Anton I. Krč, foto Toni Krčan

Alarmantno, ampak – šarmantno!

V ZDUS smo vedno, če se le da, podvrženi kritikam. Največkrat te letijo na vodstvo zveze. Seveda je to razumljivo, saj zastopamo najštevilčnejšo populacijo in zagovarjamo pravice upokojencev, tudi tistih, ki niso naši člani. V ZDUS je včlanjenih več kot 200.000 upokojencev, vseh pa je več kot 620.000. Največji kritiki našega dela pa so v večini primerov tisti, ki niso naši člani in ne poznajo narave našega dela.

Tako se je zgodilo tudi z namestitvami starejših v športne objekte. Vedeti morate, da smo preverili kakšno je okolje, kakšni so prostori, kako je s starejšimi, ki so premeščeni, prav tako smo opravili razgovore z direktoricami in direktorji, župani in seveda s stanovalci. A glej ga zlomka, ljudje so zadovoljni, pravijo, da je zanje dobro poskrbljeno tako glede higiene in vsega, drugega, čeprav bivajo v prostorih, kjer je primanjkuje zdravstvene nege; so pa na toplem, dobijo zdravila, hrano in kar je najvažnejše – niso sami! Dvajset izmed njih se je medtem že vrnilo iz začasnih prostorov (telovadnice) nazaj v objekt CSS v Škofji Loki!

Spoštovani vsi, ni čas za iskanje napak, ni čas, da bi kritizirali kar počez in iskali pota kako bi koga očrnili. Z vsemi močmi moramo poskrbeti za najranljivejšo skupino, a ne na tak način. Ponudimo rajše roko pomoči in ne kritizirajmo vseprek. Če kdo zmore, ima čas in voljo, se



Primerno prilagojena, je tudi športna dvorana lahko prijazen, začasen dom.

lahko javi kot prostovoljec in - pomaga! Naše prostovoljke in prostovoljci, vključeni v program Starejši za starejše, pomagajo skoraj 190.000 tisočim, starejšim od 69 let, ki so sami v svojem domu. Pomagajo tudi tistim, ki niso naši člani in jo potrebujejo. Na tem področju smo naredili veliko, zato pozivamo vse, ki tako glasno in neumorno kritizirajo, naj se nam raje pridružijo, pomagajo v domovih in jih ob tem sprašujemo, **kaj so naredili, da se je stanje izboljšalo?** Zdaj je čas za pomoč, za neposredno opozarjanje na napake in za njihovo odpravljanje, ne pa za neumorno kritiko tega,

kar se dogaja v tem nesrečnem času. Pomagajmo kot ljudje, kot prostovoljci kjer je to mogoče, saj primanjkuje kadra na vseh ravneh. Naj takrat, ko bo epidemija izzvenela med vsemi nami vzklije zaupanje in spoznanje, da drug brez drugega ne pomenimo nič in da alarmantna kritika nikoli ni obrodila sadov. Vse lepo pozdravljamo in nudimo roko pomoči vsem ki jo potrebujejo, pa naj bodo to invalidi, bolni in prestrašeni, ali pa upokojenci.

#OstanimoZdravi

Vera Pečnik podpredsednica
ZDUS, foto CSS Šk. Loka

Soodgovorno v nove strateške usmeritve na področju socialnega varstva

XXVI. Dnevi Socialne zbornice Slovenije in njena Skupščina na Bledu

Socialna zbornica Slovenije (v nadaljevanju zbornica) je osrednje strokovno združenje, v katerega se prostovoljno vključujejo izvajalci s področja socialnega varstva in drugi izvajalci, ki prispevajo oziroma želijo prispevati k socialni blaginji oziroma izboljšanju stanja na področju socialnega varstva. Poslanstvo zbornice je povezovanje socialno varstvene dejavnosti in njenih izvajalcev v celoto, tako na lokalni, regionalni in na nacionalni ravni, kot tudi vseh treh sektorjev – javnega, nevladnega ter zasebnega, v

skrbi za razvoj in dvig strokovne ravni izvajanja socialno varstvenih dejavnosti (1. člen Statuta zbornice).

ZDUS je kolektivni član zbornice, ki ima pravico predlagati svoje predstavnike – individualne člane zbornice – v skupščino in organe zbornice. Dolžnosti kolektivnih članov zbornice so predvsem aktivno sodelovanje in odzivanje na pobude ter strokovne aktivnosti zbornice. ZDUS v skupščini zbornice predstavlja moja malenkost (v zbornici sem od njene ustanovitve in častni

član).

Zbornica je 17. in 18. septembra 2020 na Bledu organizirala tradicionalni letni dogodek – že XXVI. Dneve zbornice z naslovom »Soodgovorno načrtovanje novih strateških usmeritev na področju socialnega varstva.« Z uvodnimi nagovori in delovnimi otopki so vabljeni gosti, govorniki in udeleženci sooblikovali strokovna stališča, smernice in predloge za nadaljnje delo in razvoj v spreminjajočih se okoliščinah in potrebah najranljivejših članov družbe.

Delovni otočki so obsegali:

- **Reševanje revščine je več kot le materialna pomoč**
- **Etičnost in profesionalnost strokovnega dela**
- **Kako do celovitega in povezanega sistema dolgotrajne oskrbe**
- **Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2021–2027**
- **O praksi spoprijemanja z nasiljem**

Izredni profesor dr. Andraž Teršek je pronicljivo opozoril na razhajanje med deklariranimi in udejanjanimi pravicami ranljivih skupin ljudi. »Družbeno najbolj ranljive skupine ljudi

legitimno pričakujejo ozaveščenost vladnih socialnih politik in stopnjevanje zavesti o pozitivnih obveznostih države, da s političnimi in pravnimi ukrepi zaščiti pravice, svobosčine in vitalne interese teh skupin ljudi.« Med prioriteta vladnih pravnih politik morajo biti tudi starejši in najstarejši. O njih sem posredoval pobude ZDUS na 4. redni Skupščini zbornice:

- **Kako se lotiti starizma oz. indoktrinirane staromrznosti?**
- **O nujnem vseživljenjskem učenju, usposabljanju za ohranjanje in spremembo veščin, tudi na področju digitalizacije**

- **O programu Starejši za starejše, ki ga je verificirala zbornica**
- **O prilagojenih oblikah oskrbe in nege v kriznih pogojih**
- **O iskanju meja v jeziku o starosti in staranju; o potrebi po sprejemljivejšem, neslabšalnem izrazju o starosti in staranju.**

Na Dnevih in Skupščini zbornice se je v razpravah potrdilo, da v socialnem varstvu organizacije ne živijo same od sebe, imajo svoje korenine, krošnje in – najrodovitnejše, tudi sadove.

Milan Pavliha

Poudarki in učinki uresničevanja delovnega programa Age v letu 2020

Večina mednarodnih nevladnih organizacij in tudi AGE platforma so se letos močno posvečali korona krizi in Covid-19. V prvem polletju predvsem obvladovanju epidemije, pozneje ukrepom za okrevanje. Medtem ko ta faza še ni končana, se je že pojavil nov val okužb in obolenj, s katerimi se borijo skoraj vse države. Ne glede na to, so programi v izvajanju, stiki pa v glavnem virtualni. V AGE so bile v letu 2020 mnoge redne in že lani s strani EK odobrene programske naloge prilagojene korona in Covid-19 razmeram.

Predstavniki organizacije so s predlogi, posredovanimi EK, poskušali vplivati na njene programske prioritete in odziv na COVID-19. Imeli so vrsto sestankov s strokovnimi službami komisije. Tudi s strani članic so s posebnim vprašalnikom iskali predloge za oblikovanje boljše podpore organizacijam civilne družbe med in po pandemiji. Nanj smo odgovorili tudi v naši zvezi. Predstavniki AGE so sodelovali v posvetovanjih o akcijskem načrtu za uresničevanje Evropskega stebra socialnih pravic, ki v mnogem zajema ukrepe po koroni. Tak posvet smo imeli tudi v Sloveniji in o njem poročali v prejšnji številki revije.

Komisija za letos v zadnjem četrtletju načrtuje pripravo in objavo **Zelene knjige o staranju**. Na to temo je Sekretariat AGE v stalnem stiku s službami EK. Pripravili bodo tudi gradivo za podporo članicam na posvetovanjih o knjigi, ki jih lahko pričakujemo

v prvem tromesečju 2021. Osmega decembra bo v ta namen organizirano usposabljanje za predstavnike članskih organizacij – virtualno kot vsa letošnja dogajanja.

AGE Barometer 2020, pregled stanja in doseženih rezultatov v položaju starejših, bo predstavljen na Generalni skupščini 5. novembra. Vključena je tudi Slovenija z informativnimi osnovami, ki smo jih posredovali v ta namen. Opremljen je z objektivnimi podatki, ki jih AGE doda iz evropskih statističnih virov, predvsem Eurostat in EOCD. To je tudi eno od gradiv za Evropski semester

Na posebnem virtualnem dogodku je bila predstavljena Interesna skupina Evropskega parlamenta za solidarnost med generacijami. Med podporniki sta bila na AGE sestanku 22. 9. omenjena tudi naša poslanca v EP Irena Joveva in Milan Brglez.

Izjava AGE ob 1. oktobru, Mednarodnem dnevu starejših, je bila posvečena pomembnosti vključevanja starejših v politične odzive na sedanjo in naslednjo pandemijo. Izjavo smo objavili na našem spletu. Boj proti staromrznosti je stalnica v programskih nalogah AGE platforme. Letos novembra bo organizirana virtualna delavnica, na kateri bodo udeleženci med drugim morali opredeliti, katera orodja bi moral sekretariat razviti za podporo delovanju članov AGE na tem področju.

V okviru nalog, ki jih izvaja AGE (nanje se prijavlja kot vsi kandidati), so najbolj vidne:

- spletne razprave o modelih integrirane

oskrbe v Evropi (upravljanje, pravni vidiki, zahteve uporabnikov),

- analiza digitalne in medijske pismenosti med generacijami za boj proti lažnim novicam in
- virtualna delavnica med evropskim tednom mest in regij, ki je bila izvedena 6. oktobra.

Ob delovnem programu za 2021 AGE Sekretariat navaja, kaj so že in bodo pozitivni učinki izvajanja programov.

Iz letošnjih nalog je razvidno, da se prizadevanja naše zveze, našega članstva in naše programske naloge veliko povezujejo z delovanjem AGE na ravni EU, zato se lahko pridružimo opisu pričakovanih učinkov.

Učinki:

- Naraščajoča skupnost starejših samozagovornikov, ki spodbujajo in zagovarjajo enakost, človekove pravice in socialno pravičnost v starosti – v državi, EU in na mednarodni ravni.
- Kontekst COVID-19 daje nadaljnje utemeljitve za krepitev nastajajočega gibanja starejših in kritičnih zaveznikov, da se skupaj zavzamejo za človekove pravice v starosti in se borijo proti vsem oblikam staromrznosti in diskriminacije.
- Boljša sposobnost starejših za spremljanje, nadzor, ocenjevanje in vplivanje na oblikovanje politik o družbeno-ekonomskem razvoju in ustvarjanju starejšim prijaznih okolij.
- Programi politik EU/CoE/OZN boljše odražajo specifičnost starejših.

- Boljše razumevanje staromrznitva ter izzivov, povezanih z demografskim staranjem, med poslanci, komisarij EU/sluzbami Komisije in predsedstvi Sveta EU.
- Bolj celovito in usklajeno oblikovanje politik za krepitev človekovih pravic in ustvarjanje priložnosti za samostojno in dostojno življenje v starosti.
- Okrepljeno sodelovanje inštitucij EU s civilno družbo, NVO in posamezniki, dejavnimi na področju človekovih pravic in socialne pravičnosti.
- Večja sposobnost AGE, članic in partnerjev v civilni družbi za boj proti večstranskim oblikam diskriminacije ter spodbujanje enakosti v vseh starostih.

Jožica Puhar, podpredsednica, članica AGE Sveta

Tudi Evropski parlament poziva k daljnosežnim reformam

S težavami pri dolgotrajni oskrbi se ne srečujemo samo pri nas, ampak se to vprašanje ob korona krizi razgalja po vsej Evropski uniji. Številne smrti in vprašljivi postopki pri izolaciji starejših in njihovi obravnavi, posebej v inštitucijah z oskrbo starejših oseb, je privedlo do organizacije razprave o tej temi v Evropskem parlamentu 8. oktobra 2020 pod naslovom "Vpliv izbruha Covid-19 na ustanove za dolgotrajno oskrbo".

Posebej so se angažirale evropske nevladne organizacije, s skupnim poslanstvom pa se je izpostavila AGE platforma. Generalni sekretar je predstavil njene ugotovitve in stališča ter povedal, da sistemi dolgotrajne oskrbe v EU ne ustrezajo temeljem Evropske unije o enakosti in dostojanstvu. "V domovih za starejše in negovalnih

domovih je bila potrebna smrtonosna pandemija, da se je družba spoprijela s to težavo," je dejal.

Mnogo poslancev se je v svojih razpravah s tem strinjalo. Ugotovili so, da je treba nujno ukrepati v podporo prebivalcem in strokovnjakom pri soočanju s trenutno javnozdravstveno krizo. Poleg predlogov za nujne takojšnje ukrepe so v razpravi pozvali k daljnosežnim reformam, s katerimi bi preoblikovali oskrbo in način podpore. Obravnava teh vprašanj v Evropskem parlamentu potrjuje, da se nacionalni zdravstveni sistemi in sistemi dolgotrajne oskrbe soočajo s skupnimi izzivi in jih je treba v vseh državah dograditi.

Evroposlanci ugotavljajo, da ima Evropska komisija na voljo orodja, ne glede na to, ali gre za obstoječe sklade ali načrt za obnovo po COVID-19, in je tudi pristoj-

na za pripravo političnih in zakonodajnih pobud. Evropska sredstva, politike in zakonodajo je treba uporabiti za razvoj kakovostnih storitev oskrbe in podpore, tudi v skupnosti in doma, v skladu z načelom 18. evropskega stebra socialnih pravic in členom 19. konvencije OZN o pravicah invalidov.

Države članice in sama unija so ratificirale tudi Konvencijo ZN o pravicah invalidov in skupna odgovornost je zagotoviti, da jo spoštujemo.

Omenjena razprava Evropskega parlamenta je dopolnila zahteve iz resolucije Evropskega parlamenta o usklajenih ukrepih EU za boj proti pandemiji COVID-19 in njenih posledicah, sprejete 17. aprila 2020. Na potezi za ukrepanje so Evropska komisija in države članice.

Jožica Puhar, podpredsednica

Evropski poslanci podprli neformalne oskrbovalce na EU ravni

ZDUS se je letos kot članica aktivno vključil v prizadevanja evropske organizacije Eurocarers in ob prvem Evropskem dnevu oskrbovalcev, ki smo ga obeležili 6. oktobra, pozval evropske poslance, da podprejo delo interesne skupine neformalnih oskrbovalcev v Evropskem parlamentu. O pomenu in pomembnosti te podpore ne bomo veliko pisali, saj nenazadnje več kot 2.900 prostovoljcev programa Starejši za starejše glasno priča o tem, kako potrebna je prostovoljna pomoč tistim, ki jo potrebujejo. Na nas pa je, da za ljudi, ki zagotavljajo neformalno pomoč in oskrbo, zahtevamo priznanje njihovega družbenega in ekonomskega prispevka ter opozorimo na nujnost reševanja težav, s katerimi se soočajo. Od tu naš poziv evropskim poslancom, da se

pridružijo interesni skupini v Evropskem parlamentu in prispevajo k reševanju izzivov na področju oskrbe. Najbrž vas tudi zanima, kaj je ta skupina naredila do sedaj in kaj imamo v Sloveniji od tega? Neformalna interesna skupina v Evropskem parlamentu je aktivna že od leta 2007 kot zagovornik sprejemanja ukrepov, ki bi oskrbovalcem omogočala izvajanje oskrbe. Leta 2018 so sodelovali pri nastajanju Direktive o ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem staršev in oskrbovalcev, ki so jo, prav tako na poziv ZDUS, podprli tudi številni slovenski evro poslanci in ki je bila sprejeta 2019, države članice pa imamo čas, da določbe prenesemo v nacionalne zakonodaje do 2. avgusta 2022. Nekateri ukrepi bodo prinesli resnične spremembe v življenju mnogih, ki



skrbijo za nekoga, na primer: pravica do plačanega dopusta za nego, če je treba skrbeti za vzdrževanega družinskega člana, pravica zahtevati prožne delovne pogoje, kadar gre za nego in še več. Na poziv, ki smo ga poslali vsem evropskim poslancom, so se odzvali: **dr. Milan Brglez, dr. Klemen Grošelj, Irena Joveva, Romana Tomc in dr. Milan Zver**, za kar se jim zahvaljujemo. V Eurocarers so bili presenečeni nad odzivom, saj so nam sporočili, da smo se v izkazani podpori tako po deležu evropske poslancev na državo kot po absolutnem številu na državo najboljše odrezali.

Dijana Lukić

Digitalizacija in pravice starejših

Po podatkih Statističnega urada RS delež ljudi z digitalnimi veščinaми narašča, vendar je bilo lani med 16 – 74 letniki kar 28% ljudi s pomanjkanjem digitalnih veščin in 17% ljudi brez njih. Obe skupini predstavljata 45% aktivnega prebivalstva, ki nima ustreznih spretnosti ali pogojev za kakovostno življenje v današnji digitalizirani družbi. Slovenija je tako v segmentu e - znanj pod povprečjem EU. Odstotek starejših pa je verjetno še višji od prikazanega poprečja.

Postopke digitalizacije na vseh področjih tudi v Sloveniji podpirajo državni oziroma upravni organi, podjetja, pa tudi organizacije civilne družbe in posamezniki. Pristojni organi in organizacije pa bi morali storiti več zlasti na področju usposabljanja starejših za obvladovanje vseh izzivov, ki jih postopki digitalizacije prinašajo. Država oziroma družba bi morala že zdaj starejšim zagotoviti ustrezno varstvo, zlasti njihovega dostojanstva. Na načelni ravni varstvo sicer zagotavlja nekaj bolj ali manj zavezujočih mednarodnih dokumentov. Zato je bolj pomembno sprejeti ustrezno nacionalno ureditev, ki bo poleg zakonodajne podlage za ureditev odprtih vprašanj zagotavljala tudi spodbude vsem, ki bodo pri opravljanju svojih dejavnosti ali storitev skrbeli tudi za pravice starejših.

Prednosti in pasti digitalizacije

Na vladni spletni strani ne najdemo nobenih podatkov o morebitnih odprtih vprašanjih digitalizacije v kontekstu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Vlada (www.gov.si) poudarja: »**Digitalizacija ni le stvar podjetij, ampak celotne družbe, saj ne prispeva zgolj k produktivnosti in učinkovitosti gospodarstva, ampak tudi k širšemu socialno-ekonomskemu razvoju. Nove storitve in rešitve na vseh področjih družbe nam omogočajo, da digitalizacijo uporabljamo za nove načine poslovanja, komunikacije, izobraževanja, zabave in na drugih specializiranih področjih.**«

Tudi Zagovornik načela enakosti in Varuh človekovih pravic RS, ki smo ju povprašali o morebitnih pritožbah prizadetih zaradi digitalizacije, nista poročala o takšnih primerih. To seveda ne pomeni, da takšnih primerov v praksi ni, temveč opozarja predvsem na dejstvo, da prizadeti svojih težav niso sporočili pristojnim organom ali pa jih

niti niso prepoznali kot kršitev svojih pravic oziroma kot diskriminatorno ravnanje. Oba omenjena državna organa imata možnost, da sama začneta ustrezne postopke, če iz informacij, pridobljenih v okviru svojih pristojnosti, ugotovita sum nepravilnosti. Pričakujemo, da bosta v prihodnosti podrobneje proučila tudi obravnavano problematiko. Vlada je s poslovnikom zavezana, da za vsak nov predpis, ki ga pripravi za obravnavo in sprejem v državnem zboru, oceni tudi njegove posledice. Tu niso mišljene le finančne posledice za državni proračun, temveč tudi morebitne neder-



ne ali denarne obveznosti gospodarskih subjektov ali posameznikov. Vsaka elektronska poenostavitev predpisov bi morala pomeniti določeno izboljšanje za njihove izvajalce, ni pa nujno, da nove zahteve ne pomenijo za nekatere uporabnike skoraj nepremostljive ovire pri uveljavljanju njihovih pravic. Primer: elektronsko naročanje za pregled pri izbranem zdravniku izvajalcem zdravstvene dejavnosti gotovo olajša delo, starejšemu uporabniku, ki je bil vse svoje življenje navajen na osebne stike z izbranim zdravnikom in morebiti še na telefonsko komunikacijo, pa nov, brezoseben način, lahko predstavlja veliko oviro, saj morda ni usposobljen ali pa sploh nima komunikacijske povezave, ki bi mu omogočila uveljavitev upravičenega pričakovanja. Če je taka komunikacija omogočena le tistim, ki imajo določeno računalniško opremo in primerna znanja, ne moremo govoriti o enakem dostopu. O tem lahko govorimo le v primeru, če je hkrati z novostmi država omogočila tudi druge možnosti dostopa

do javnih služb oziroma če je uporabnikom zagotovila ustrezno opremo in usposabljanje za njeno uporabo. Splošna deklaracija ZN še določa, da nikogar ni dovoljeno podvreči ponižujočemu ravnanju (5. člen) in če država ne prepreči takšnih ukrepov, pomeni to kršitev deklaracije. Zahtevati od posameznikov, da uveljavljajo svoje pravice le na način, ki ga je enostransko določila država, ni pa predhodno ali istočasno uveljavila drugih možnosti, lahko opredelimo tudi kot poseg v njihovo dostojanstvo, saj država s tem sili posameznike v dejanja ali celo nabavo tehnične opreme, ki je sicer ne

potrebujejo in za katere uporabo tudi niso usposobljeni.

Država bi morala s svojimi ukrepi zagotavljati, da starejši posamezniki ne bodo diskriminirani, zato bi morala vsak predlog novega digitaliziranega postopka dostopa do javnih storitev posebej oceniti z vidika sprejemljivosti za vse skupine in njihove predstavnike pravočasno vključiti v pripravo primernih rešitev. Morda bi v okviru mednarodnega sodelovanja preučili možnosti, da se pripravi mednarodni akt, ki bo starejšim prebivalcem zagotavljal posebno varstvo in države zavezal tudi k aktivnejšemu vključevanju starejših v vsebinsko pripravo ustreznih ukrepov in politik, saj sami najbolj vedo, kaj jim koristi, kaj pa so le prazne fraze v različnih dokumentih, ki jih pišejo in sprejemajo mlajši in brez tovrstnih izkušenj. Ne glede na okoliščine pa moramo zagotoviti, da imajo vsi enake pravice, pri čemer je posebej pomembno spoštovati njihovo dostojanstvo.

Tone Dolčič, foto Freelmages

Program Starejši za starejše v drugem valu Covid-19



Prostovoljke na letošnjem srečanju

Prostovoljci in naši starejši koristniki programa smo skupaj težko pričakali zaključek epidemije konec meseca maja. Pogrešali smo osebne stike in pogovore ter upali, da bomo po 1. juniju program lahko izvajali kot je zastavljen, to je z obiski na domu naših uporabnikov.

Žal se je naše upanje izkazalo kot preveč optimistično, saj nas je že zajel drugi val epidemije. S porastom obolelih in povezanimi ukrepi je bila pred nami odgovorna naloga, kako v tem času izvajati program SzS. Izkušnje iz časa spomladanske karantene so nam pokazale, da so nekateri prostovoljci, društvene in pokrajinske koordinatorke kljub omejitvi opravili več kot 2.300 prostovoljskih ur z obiski, ki so bili nujni in ki so jih zahtevale nastale razmere. Dostavljali smo zdravila iz lekarn, trgovin, prinašali prehranske artikle in delili podarjene obroke hrane. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da smo v dveh mesecih in pol karantene opravili 40.700 telefonskih pogovorov, tekstovnih sporočil, izdelali 34.400 mask in več On-line delavnic razgibavanja za ohranjanje zdravja.

Za delo od 1. junija dalje smo se dogovorili, da se prostovoljci za osebni obisk odločajo po svoji presoji glede na poznavanje potreb uporabnikov, ob res doslednem upoštevanju navodil in uporabi zaščitnih sredstev. Še posebej smo jim položili na srce, da pazijo tako na svojo varnost in zdravje, kot tudi zdravje koristnikov, saj bomo le zdravi lahko pomagali sebi in drugim.

Za lažje spremljanje dela programa Starejši za starejše smo nadgradili program BOPRO z beleženjem telefonskih pogovorov kot vrsto pomoči in izdelali navodila takega beleženja.

Učinki dela so vidni, saj vsi izvajalci programa SzS, od vodstva programa, PKOO, DU koordinatorji, predvsem pa 1.908 prostovoljcev delamo in lahko pokažemo rezultate. V času od 1. junija do 30. oktobra smo:

- opravili 26.663 obiskov pri 19.575 osebah,
- organizirali in izvedli 17.094 pomoči in storitev,
- opravili 1.634 telefonskih pogovorov s 641 osebami,
- organizirali 5.723 druženj, spremstev, sprehodov, branja, družabnih iger
- organizirali 1.079 prevozov, 1.173 dostav blaga in živil iz trgovin in 1.023 dostav humanitarnih paketov in hrane,
- izvedli 734 pomoči pri osebnih opravilih ter pomoči pri hišnih opravilih, uveljavljanju pravic na CSD, upravnih enotah, občinah, patronažni službi, vlogah za stanovanja, Zavodih za oskrbo na domu in drugo.

Na povabilo NIJZ sodelujemo v **Operativni skupini, ki pripravlja Akcijski načrt pomoči ranljivim skupinam ob duševnih stiskah, zdravstvenih težavah in drugih problemih oskrbe, kot posledici Covid-19.** V skupini sodelujejo humanitarne organizacije, zavodi in društva, vsak s svojo ciljno skupino. Mi seveda zastopamo starejše v obsegu storitev programa Starejši

za starejše. Pripravlja se skupni *Iskalnik pomoči*, ki bo vseboval vse naslove organizacij s telefonskimi številkami, kamor se bo posameznik lahko obrnil po potrebno pomoč. Iskalnik pomoči bo dobrodošel priročnik tako našim izvajalcem programa kot tudi vsem starejšim, ki bodo potrebovali katero od ponujenih pomoči.

Prostovoljci programa smo tako v prvem valu epidemije, kot tudi zdaj, ko smo sredi drugega vala, dokazali, da nam je mar za sočloveka, kar je poslanstvo prostovoljstva in medsebojne pomoči in to dokazujejo tudi rezultati dela.

Res je, da ne delamo za osebno hvalo, potrebujemo pa priznanje za motivacijo dela v prihodnje, še posebej v tako oteženih pogojih dela. **Težko sprejemamo oceno, da smo nevidni. Prav gotovo nismo nevidni za 19.575 oseb, ki smo jim obiskali, in tiste, ki smo jim nudili in organizirali pomoč.** Predsednice in predsednike društev prosim, bodite podpora in opora svojim koordinatorjem in prostovoljcem, da bomo vsi skupaj lažje delali v dobro tistih, ki našo pomoč potrebujejo. V tem času je vaša pomoč in podpora še posebej potrebna in dobrodošla.

Prostovoljkam, prostovoljcem, društvenim in pokrajinskim koordinatorkam in koordinatorjem gre najtoplejša zahvala za opravljeno delo in pogum, sodelavkam, predsednicam in predsednikom pa hvala za vso podporo in pomoč. Vsem pa želim, da ostanemo zdravi!

Rožca Šonc, foto arhiv ZDUS



Brezplačna
članarina*

Diners Club ZDUS, več kot kartica.

PREPROSTI NAKUPI NA OBROKE ZA UPOKOJENCE.

Prednosti kartice Diners Club ZDUS:

- Brez zamenjave banke.
- Enoletna brezplačna članarina* (velja za prvo leto ob prvi včlanitvi).
- Nakupi na do 36 obrokov v Sloveniji, tudi za tiste z nižjo pokojnino.
- Dva ločena limita. Limit za enkratna plačila in limit za obročne nakupe.

Primeri prihrankov:



Opremljate dom?

Z darilnimi boni Lesnine ga lahko opremito z 10-odstotnim popustom.



Želite prevetriti svojo garderobo?

Z darilnimi boni Intersporta, Sportine, Modiane in drugih partnerjev lahko privarčujete tudi do 25 odstotkov.



Razmišljate o darilih?

Zagotovo boste v Nagradnem programu Diners Cluba našli primerno darilo za svojo družino, prijatelje in zase.



Dobro je vedeti.

Naročite bon Nagradnega programa Diners Club, plačajte ga s popustom in ga nato na prodajnem mestu unovčite v času razprodaj ali popustov.



Prijavnica za kartico Diners Club ZDUS.



Ime in priimek:

Tel.:

E-pošta:

S podpisom soglašam, da Erste Card, d. o. o., navedene podatke obdeluje z namenom posredovanja ponudbe za kartico Diners Club ZDUS in s tem namenom z menoj vzpostavi stik na navedeni telefonski številki oziroma elektronskem naslovu.

Podpis
prosilca/-ke:

X

Upokojencem prilagojena kartica.
Kartica Diners Club ZDUS.

Izpolnjeno prijavnico izrežite, prepognite, zalepite in pošljite na Erste Card d.o.o., Dunajska 129, 1000 Ljubljana ali skenirano po elektronski pošti na naslov: prijavnica@erstecard.

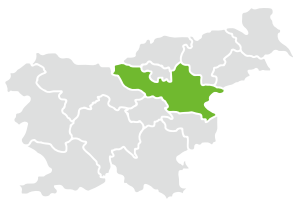
C912

ERSTE
Card

Diners Club
INTERNATIONAL

ZDUS

Za več informacij pokličite 01 5617 800.



CELJSKA

DU Šmartno ob Dreti

Bronasti grb podelili upokojeni vzgojiteljci Meliti Mikek iz Šmartnega ob Dreti

Sredi septembra so na slovesnosti ob posebnih ukrepih NIJZ ter omejenim, dovoljenim številom udeležencev slovesne prireditve v Kulturnem domu v Nazarjah podelili letošnje občinske nagrade in priznanja občine Nazarje. Ob skromnejšem glasbeno kulturnem programu, ko je župan Matej Pečovnik opravil nagovor ter čestital ob prazniku vsem občanom ter nagrajencem, so podelili priznanja župana, bronasti, srebrni in zlati grb Občine Nazarje. Slednja, najvišji priznanji, sta prejela družba BSHG Nazarje ter vsestransko aktiven občan, strokovnjak za čebelarstvo in čebelar ter predsednik ČD Kokarje, Franjo Podrižnik. Bronasti grb je prejela letos upokojena vzgojiteljica iz Šmartnega ob Dreti Melita Mikek. Utemeljitev tako visokega priznanja je plemenito srce in duša ter skrbno delo za otroke v vrtcih in njihov razvoj ob izvajanju zahtevnega poklica, poslanstva, ki je večno vodilo in navdih. Vse od leta 1983 je Melita Mikek opravljala delo vzgojiteljice, odkar se je v tem malem, idiličnem kraju pod Menino odprl vrtec v sklopu podružnične šole Nazarje v Šmartnem ob Dreti. Ob pobudi Mikekove je v Šmartnem zaživela prireditev Tetka Jesen, ki je povezala najmlajše in najstarejše, upokojene krajanke, torej medgeneracijsko sodelovanje še preden ga je na načelni ravni vzpostavila Zveza DU Slovenije preko svojih pokrajinskih in občinskih organizacij. Melita je bila tista oseba, ki je ob svojem pevskem daru in veselju do glasbe leta 1990 ustanovila Ženski pevski zbor Lipa, ki je prepeval ljudske in domače pesmi. Njena največja nagrada za življenjsko poslanstvo pa je dober občutek, ko srečuje mnoge odrasle ljudi, ki so bili nekoč njeni varovanci, danes pa odgovorni, marljivi in plemeniti ljudje. Bronasti grb je prejela za zasluge v predšolski vzgoji, kulturi in delu v lokalni skupnosti zares zaslužna oseba. Ob čestitkah župana ON Mateja Pečovnika in podžupana, sokrajana Mikekove Bojana Štruklja, se je Meliti, zdaj aktivni upokojeni krajanki Šmartnega, zares milo storilo.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Naše letovanje v Delfinu

Jesen je čas, ko se začne narava umirjati in se pripravljati na zaslužen počitek. Umirili naj bi se tudi ljudje. Torej je jesen odlična priložnost, da se vsaj za nekaj dni odmaknemo od vsakdanjih skrbi in obveznosti. DU Gorica pri Slivnici že nekaj let zapored organizira v začetku oktobra za svoje člane letovanje v hotelu Delfin v Izoli. In tako se nas je letos kar 64 upokojevencev odpravilo na tak »dopust«.

Pri odločitvi za to druženje pa prevladujejo ti razlogi. Gremo, ker si po opravljenem celoletnem delu na kmetiji, vrtu, vinogradu ipd. to res zaslužimo. Ker se med seboj lepo razumemo in tam aktivno preživljamo čas. Gremo, ker skrbimo za svoje zdravje, saj kopanje v bazenih z morskovo vodo ali pa nekaterih še v morju, blagodejno deluje na naša stara telesa in dviguje opešano imunost. Sonce pa vsakomur dobro dene, ogreje kosti, korak postane lahkotnejši in svet je lepši. Dobrodošla novost letos pa je, da nam je država poklonila turistične bone, kar se bo pri končnem plačilu hotelskih uslug tudi poznalo v naših denarnicah. Skratka, veselimo se in uživamo življenje. Z organiziranim avtobusnim prevozom, kombijem PGD Slivnica pri Celju in nekaj osebnimi avtomobili smo prvi četrtek v oktobru potovali v Izolo in že popoldan takoj izkoristili za sprehode ob lepi obali. Naslednji dan pa se nas je že četica zmogljivejših odločila, da prehodi pot od Izole, mimo Simonovega zaliva, na Belveder in mimo bogato rodni oljčnih nasadov, nad klifom do križa, naprej mimo cerkve v Strunjanu, mimo solin, skozi tunel Valeta v Portorož. Na obalni poti do Pirana smo podoživljali poletna doživetja, hkrati pa ugotavljali, da gre sezona h koncu. Seveda smo se na poti tudi okrepčali s toplo malico in poskrbeli za žejna grla, pa še posladkali smo se z okusnim sladoledom iz kioska, ki je prav ta dan obratoval zadnji dan v tej obubožani turistični sezoni. Ob prijetni hoji z opazovanjem naših naravnih lepote, zanimivem klepetu in bodrenju tistih, ki so to razdaljo prvič premagovali, smo vsi prehodili 12 km in se prijetno utrujeni vrnili v naš hotel. Hišni red v hotelu je bil prilagojen upoštevanju vseh predpisov in navodil za preprečevanje okužbe s Covid-19. Nas niso motile maske, niti razkuževanje, niti delitev hrane, veseli smo bili, da smo se smeli družiti pod toplim soncem in uživati ob morskimi pogledi. Imeli smo čas in voljo, da kar najbolj izkoristimo vse, kar nam je bilo dano na tem dopustu: čudoviti sprehodi ob morski obali, kopanje v bazenih ali še v morju, telovadbe, dihalne vaje in še kaj. Eno sončno popoldne smo organizirali še 8 km pohod po obalni cesti v Koper.

Druženj v hotelu, kot smo bili do sedaj vajeni, tokrat ni bilo, smo si pa naše zadnje sončno popoldne organizirali športne igre na parki-



Melita Mikek se je vrnila z občinskim grbom občine Nazarje.



Od Izole proti Strunjanu

rišču marine pod hotelom. Večina iger je bila zabavnih, nekaj pa tudi tekmovalnih. Najpomembneje od vsega pa je, da je Irena uspela pripraviti igre in za igro animirati 48 kandidatov. Do izraza je prišla pripadnost skupini, medsebojno zaupanje, predvsem pa sproščenost in humor. Za skromne nagrade v tekmovalnem delu je poskrbela Zdenka, prav tako pa še za kratko druženje vseh ob kozarčku. Domov smo se vrnili veseli in zadovoljni, kajti kdor doma nikoli ne zapusti, ne pozna občutka vrnitve. Smo pa vsak zase tiho razmišljali o prihodnjem »dopustu« v želji, da bi bili zdravi, da se bomo še lahko udeleževali druženj, ki jih za nas pripravlja DU Gorica pri Slivnici. Kajti biti član društva, pripadati skupini ljudi podobnih interesov, prepričan in pričakovani, vpliva na dobro počutje, na kvaliteto staranja in ima pozitiven vpliv na voljo do življenja.

Hvala organizatorjem našega letovanja, Zdenki, Slavku in Marjanu.

Irena Seničar, foto Slavko Škof

Občudovali so lepote Rogle

Člani Društva upokojencev (DU) Šmarje pri Jelšah so se podali na Pohorje, kjer so si ogledali lepote Rogle, se sprehodili po čudoviti poti, imenovani Pot med krošnjami, se povzpeli na 37. metrski stari železni stolp, od koder je prelep razgled, ki seže do Triglava, Avstrije in Hrvaške.



Pred hotelom Planja

Pohodniki so pešačili tudi do starega kovinskega stolpa in se po gozdni poti spustili do Koče na Pesku. Ostali pa so se odpeljali z avtobusom. Med potjo so imeli dve malici, za kateri sta poskrbela člana. Po vseh ogledih in v prečudovito preživetem dnevu so se zadovoljni vračali proti domu in si obljubili, da se kmalu zopet podajo na odkrivanje lepote Slovenije. »Smo v času, v katerem smo vsi nekako izolirani. Zato sem še bolj vesel, da je naše druženje in odkrivanje lepote naše domovine odlično uspelo«, je povedal Franc Novak, predsednik DU Šmarje pri Jelšah.

Milenka Blažević, foto DU Šmarje pri Jelšah

V srcu narave

Člani Društva upokojencev (DU) Grobelno so obiskali Jezersko, ki leži v srcu narave na Gorenjskem, na meji med Koroško in Gorenjsko, obogateno z naravnimi in kulturnimi lepotami. Obiskali so izvir mineralne vode Jezerska slatina, cerkev svetega Andreja in poskusili tipično pastirsko jed masunjek.

Najprej so obiskali izvir zdravilne mineralne vode Jezerske slatine in jo okusili. Takšnih mineralov, kot jih ima ta voda, v Sloveniji še niso našli. Zaradi velike vsebnosti manganovih in amonijevih snovi se posebej priporoča bolnikom, obolelim na srcu in ožilju. Od tam so se podali do bližnje cerkve svetega Andreja, ki naj bi ime dobila



Idilčna fotografija res ne potrebuje komentarja

po jablani z vejami v obliki križa sv. Andreja. Cerkev ima eno najbolj kvalitetnih poslikav fresk iz 15. stoletja.

V gostišču ob Jezeru so jih postregli z masunjekom oz. maslovnikom, tipično pastirsko jedjo iz sladke smetane ter ajdove moke. Po okrepčilu so nadaljevali pot do Jenkove domačije, z veliko stavbo, Jenkovo kasarno, ki je bila zgrajena dobrih 500 let nazaj in je služila za prenočišče potujočim trgovcem. Izlet so zaključili s krajšo krožno potjo okrog Planšarskega jezera.

»Kljub strogim pravilom in navodilom NIJZ nam je izlet odlično uspel. Zahvalil bi se vsem, da so se navodil tudi držali. Posebna hvala našim članicam za dobrote. Vsi pa smo imeli s sabo dobro voljo,« je povedal Janez Žogan, predsednik društva.

Milenka Blažević, foto Radivoj Kos



DOLENJSKA IN BELA KRAJINA

Medgeneracijski mostovi

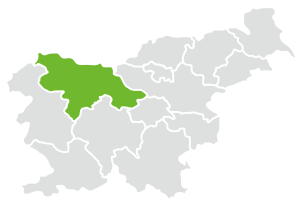
Kaj je prava vzajemnost v praksi dokazujejo z velikim zadovoljstvom osnovnošolci iz Velikega Gabra in člani tamkajšnjega Društva upokojencev. Ob upoštevanju vseh previdnostnih ukrepov v zvezi s Covid-19 so skupaj organizirali lep pohod po pobočjih med Čatežem in Primskovim na Dolenjskem, in sicer za vse učence, vseh šolskih triad. Najmlajši so imeli nekoliko krajši pohod, starejši



Medgeneracijski pohod

daljšega, vendar vsi v isti smeri – le cilji so bili različni. Po manj obiskanih in za mnoge celo neznanih krajih so jih vodili po dodelani časovnici in trasi upokojenci DU Veliki Gaber. Učenci so v naravi spoznali vzrejo čebel, našli rake v potoku, videli kje so v obori jeleni, se razgledali z dolenjskega razglednika - Primskovega po Julijcih, Karavankah, Krimu in Snežniku na Primorskem ter spoznali z vrha še okolico ter se seznanili z nekaterimi zgodovinskimi posebnostmi domačih krajev, ki jih še niso poznali. Bilo je zabavno in koristno!

Besedilo in foto, Brane Praznik



GORENJSKA

V Šenčurju so poskrbeli za telo in dušo

Nekaj več kot dve leti sta minili, odkar sta društvi upokojencev Šenčur in Tržišče podpisali listino o sodelovanju. Od takrat se redno srečujejo, enkrat na enem, drugič na drugem koncu Slovenije. Sredi septembra so se skupaj sprehodili po Jurjevi krožni poti v občini Šenčur. Pohodnikom so pripravili dobrodošlico, preden so odšli na pot, pozdravili pa so jih predsednik DU Šenčur Ciril Sitar, župan Ciril Kozjek in predsednik ZDUS Janez Sušnik.

Jurjeva krožna pot je dolga 10 km, pred leti pa sta jo strasirala član DU Šenčur Franci Erzin, ki je tudi tokrat vodil pohodnike, ter novinar Boris Dolničar v okviru rubrike Krožne poti Turistične tribune v Slovenskih novicah. Primerna je za vse starostne skupine. Iz centra Šenčurja vodi po Beleharjevi cesti do znamenja na Bivju, od tam pa skozi gozd mimo zbirnega centra do Srednje vasi in cerkve sv. Radegunde ter pod Srjanskim hribom proti Visokemu, kjer se usmeri nazaj skozi gozd v Šenčur. Tokratni pohodniki so naredili malo spremembe in so se z Visokega namesto proti Šenčurju usmerili na Milje, kjer jih je čakala malica in družabno srečanje. Kot je povedal Erzin, so bili gostje iz Tržišča zelo zadovoljni. Rekli so celo, da so gostitelji z okrepčevalnicami kar malo pretiravali. Oni pa so se samo bali, da Dolenjci ne bi rekli, da so bili na Gorenjskem žejni.

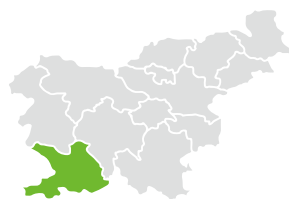
Zelo zadovoljni pa so bili tudi udeleženci koncerta, ki ga je DU Šenčur pripravilo v okviru festivala Poletna glasbena srečanja. Vse niti je v rokah držal Miro Erzin, ki v društvu skrbi za izjemne glasbene večere, ki ne razveseljujejo samo starejših, ampak tudi mlajše



Sv. Radegunda

generacije. Na tokratnem koncertu so sopranistka Tina Debevec, baritonist Tone Habjan in pianistka Mojca Lavrenčič predstavili osem opernih arij iz priljubljenih oper priznanih skladateljev. V okviru festivala so v društvu sicer predvideli tri koncerte, vendar so morali dva, in sicer koncert komorne glasbe s pridihom tradicionalne kitajske glasbe ter koncert v časovnem pasu glasbenic Anje Clift ter Olivie Steimel zaradi omejitev, povezanih s koronavirusom, odpovedati. Tretjega jim je vendarle uspelo organizirati, zaradi omejenega števila obiskovalcev pa je bil **že prvi dan razprodan. Razpoložnje na večeru opernih arij in duetov je bilo izjemno, obiskovalci pa navdušeni, saj so nastopajoči resnično izbrali tiste arije, ki gredo v uho in se dotaknejo duše.**

Slavica Bučan, foto Franci Erzin



JUŽNA PRIMORSKA

40. teden starejših občanov v občini Izola

Jubilejni 40. teden starejših občanov se je pričel z otvoritvijo v parku Pietro C. 18. oktobra in naj bi trajal do 23. oktobra. Vendar tako kot se je začel, se je tudi zaključil.

V tednu priprav je bilo izdelano vabilo s strani organizatorjev, to je obeh upokojenskih društev (DU Izola in DU Jagodje-Dobrava), društva invalidov, 3. univerze, RK, Doma upokojencev in medgeneracijskega centra, ki je obetalo kopico dogodkov v jubilejnem letu. Vendar nas je prehitela korona in vse zapovedi povezane z njo, tako da so se vrstile odpovedi, od nastopa pevcev MPZ Delfin, pa pevk Sinji Galeb iz DU Izola, svoj turnir so odpovedale balinarke in balinarji, tarokisti in briškolarji, prostovoljke Programa Starejši za starejše niso uspeli organizirati predavanja na temo Zakona o dolgotrajni oskrbi in tako lahko naštevamo vse do konca, ko ni bilo niti vsakoletnega slikarskega ex-tempora.

Vse, kar se je zvrstilo v ožjemu krogu prisotnih, med katerimi je bil tudi pokrovitelj, župan občine Izola gospod Markočič, je bil pozdravni nagovor župana, harmonikar Marinšek je prijetno napolnil naša ušesa s francoskimi šansoni in dvourni predstavitev fotografij krožka 3. univerze pod vodstvom g. Grižoniča v Kulturnem domu, ob tem pa tudi predstavitev ročnih del pridnih rok članic DU Jagodje-Dobrava in DI (Travice in Lili).



Slovo v pričakovanju prijaznejših razmer ...

Želimo si, da bi to leto čimprej odšlo v zgodovino in nam naslednje leto omogočilo izvedbo vseh tistih druženj in srečanj, ki nam napolnijo dušo in srce.

Besedilo in foto, Jožica R.



SEVERNA PRIMORSKA

»Varna pot v šolo« članic in članov DU Branik

Članice in člani Društva upokojencev Branik so med 1. 9. 2020 in 11. 9. 2020 med 7.30 in 8.00 uro sodelovali v dogovoru z vodstvom Osnovne šole Branik, policijsko postajo Nova Gorica in vodstvom Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Mestne občine Nova Gorica pri varovanju otrok v šolo v novem šolskem letu. Posebej oblečeni v odsevne jopiče sta bila vsak dan prisotna dva člana DU Branik. Eden na avtobusni postaji pri prehodu za pešce na Governi in drugi pri prehodu za pešce pri pokopališču.



Varno prečkanje cestišča

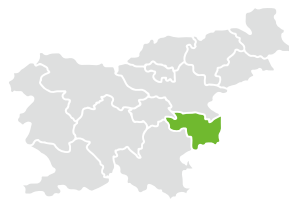
Prvi šolski dan sta si ogledala dogajanje župan MO Nova Gorica gospod Klemen Miklavč in vodja kabineta Gorazd Božič, drugi dan pa si je prizorišče varne poti ogledal tudi predsednik Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MO Nova Gorica gospod Bojan Bizjak.

Z veseljem lahko ugotovimo, da so vsi udeleženci v cestnem prometu v času naše prisotnosti upoštevali, da so na cesti otroci in temu prilagodili svojo hitrost in umirili promet.

Pri projektu varne poti v šolo so sodelovale članice DU Branik Nada Pičulin, Ksenija Mrevlje, Damjana Bizjak, Neva Močnik ter člani Boris Birska, Hugon Hmeljak, Drago Bizjak, Zmago Ličen in Alojz Žerak. S to gesto dokazujemo, da znamo tudi starejši poskrbeti za mladež in ustvarjati medgeneracijsko vez med različnimi generacijami sokrajanov naše krajevne skupnosti Branik.

Vsem članicam in članom Društva upokojencev Branik izrekam prisrčno zahvalo, za odziv ter za sodelovanje pri izvedbi pomembnega projekta »Varne poti v šolo«, ki pomaga pri zagotavljanju večje varnosti v cestnem prometu naših učenk in učencev iz OŠ Branik. Vodstvu in zaposlenimi, učenkam ter učencem OŠ Branik želimo uspešno šolsko leto pri izobraževanju.

Besedilo in foto, Alojz Žerak



POSAVJE

Mednarodni dan starejših v DU Radeče

Prvi oktober, Mednarodni dan starejših, smo v Društvu upokojencev Radeče obeležili na prav poseben način. Že tako nam časi koronavirusa z ukrepi kar naprej in naprej prepovedujejo sestanke, izlete, večja druženja. Prav res, pogrešamo to. V poletni izdaji revije smo že objavili, da letos praznujemo 70-letnico društva. V mesecu marcu smo Zbor članov in praznovanje odpovedali. Na prireditvi smo imeli dober namen, da tudi osebno podelimo vsa priznanja, saj smo računali, da bo jesen prijaznejša, a smo se uštelili!

Tako smo naš praznik, Mednarodni dan starejših, obeležili s sejo UO in NO društva. Seveda pod vsemi strogimi ukrepi, na ustrezni razdalji, z razkuženimi rokami in z maskami. Ne, tudi kave in vode si nismo postregli. No, tako je na starost. Podelili smo Društvena in ZDUS-ova priznanja prisotnim na seji. Vsem ostalim pa jih bodo posredovali športni referent, vodje sekcij in koordinatorka programa SzS. Ponosni smo na vse prejemnike priznanj in se jim zahvaljujemo za prizadevno delo v vseh aktivnostih društva. Najvišje priznanje društva, »Častni predsednik« je prejel naš nekdanji, dolgoletni predsednik Jože Petauer. Tudi DU Radeče je prejelo »Veliko plaketo ZDUS« ob 70-letnici delovanja. Društvo pa je tudi posredovalo zahvale, simbolično - na Dan starejših. Mogoče bi morali tudi mi katero prejeti, ali pa imeti vsaj kakšen lokalni razgovor o problematiki ali novih idejah dela s starejšimi. Namenili smo jih ZDUS, PZDU Posavje, Občini Radeče, KTRC Radeče, ZD Radeče, OŠ MN Radeče, GŠ Radeče, Komunalni Radeče, OZ RK Laško in DU Turnišče in vsem drugim lokalnim organizacijam za usmerjanje, pomoč in dolgoletno sodelovanje. Zahvale smo tiskali na ročno izdelanem papirju z vodnim znakom, povezali pa z zapestno čipko, ki so jo izdelale klekljarice naše rokodelske sekcije. Z DU Turnišče smo pobrateni že dolgih 20 let. Člani med seboj sodelujemo, se družimo na športnih tekmovanjih ali na izletih. Spletlo se je že marsikatero čvrsto prijateljstvo in prav lušno je s temi prijaznimi Prekmurci kaj pogučati. Zahvala je šla v prave roke. Seveda pa je veljala izročitev Zahvale tudi našima krovnicama zvezama. Vodstvu in organom ZDUS smo zaupali, da nas zastopajo pri reševanju pravic in zastopanju interesov upokojencev, reševanju socialnih vprašanj in ne nazadnje v borbi tudi za materialni položaj upokojencev, ki pravzaprav ni v ponos današnji družbi. Včasih meljejo mlini v prazno, vendar bodimo optimistični tudi v teh spremenljivih dneh naše politike.

PZDU Posavje je naša krovna organizacija, ki povezuje v zvezo 14 posavskih društev. Naj gre tokratna zahvala vodstvu, s predsedni-



Ponosni na prejeto Plaketo ZDUS.

kom Jožetom na čelu, in vsem predsednikom posameznih društev. Prav smo se odločili v našem društvu, da smo se pred leti priključili v to zvezo upokojencev. Obogatili smo naše dejavnosti z vsemi njihovimi dobrimi primeri, izkušnjami in oblikami aktivnosti. Prav prijetno in uspešno je sodelovati z vsemi vključenimi društvi. Upamo, da smo tudi mi prinesli kak nov vetrič sprememb. 70 let delovanja našega društva je bilo raznoliko, zato bodimo optimistični še za naprej, tudi v teh razburkanih časih epidemije in nadaljnjem delu v prid naše, starejše generacije.

In naj ponovim, takole sem mojim upokojencem v društvu zaželela ob Mednarodnem dnevu starejših. »Mnogokrat rečemo, starost je ena sama žalost. Res so današnji časi še veliko bolj razgalili vse težave starejših, z epidemijo **Covid - 19, z izključevanjem oz. določanjem kdaj smo lahko in kje smo lahko, pa s problemi dolgotrajne oskrbe, z zasedenostjo domov, z nezavedanjem gmotnega položaja upokojencev in še veliko je tega! Natrosam pa vam optimistične želje, da vam danes vnuk z dlanjo poboža vaše sive lase, naj vam snaha prinese topel čaj, naj vam hčerka zmasira okorele roke, naj se vaš muc prijazno posmuka okoli vaših nog in naj vam toplo jesensko sonce ogreje vaše srce in prežene žalostne misli.**«

Besedilo in foto, Jožefa Novak

Piknik prostovoljk v Brežicah

O ta koronavirus, kako je v letošnjem letu postavil vse na glavo. Vsako leto za naše prostovoljke programa Starejši za starejše maja organiziramo srečanje posavskih prostovoljcev, jeseni ali pa celo že decembra pa z vsemi prostovoljci, ki v Društvu upokojencev Brežice aktivno delajo. Toda letos jo je Covid-19 zagodel, saj je maja srečanje odpradlo, v upanju na boljši čas smo ga prestavili na september, vendar stroga navodila NIJZ-ja srečanja ne dopuščajo. Odločitev je padla, srečanja ne bo.

V soboto 19. septembra smo organizirali Dan za spremembe v Domu upokojencev Brežice in povabili Policijski pihalni orkester, da je izvedel koncert pred domom na dveh lokacijah, tako so lahko varovanci iz svojih balkonov lahko poslušali prav lepe melodije, ki so se slišale daleč po Brežicah. Koncert je bil res pravo doživetje za varovance, saj so skoraj izolirani od zunanjega sveta. Ker pa je za organizacijo v času korone potrebno vedeti kar nekaj pravil od policije do NIJZ-ja, nam je to prišlo še kako prav.

Kako bi torej nagradili naše prostovoljke? Saj so se letos še posebno trudile s starejšimi, jim šivale maske, pomagale dostaviti paketi RK, Karitasa, kuhale hrano, se veliko pogovarjale po telefonu, prinašale zdravila, hrano iz trgovine ... Tudi me smo starejše,

torej rizična skupina. Pa smo se odločili, da naredimo v društvu piknik, v četrtek, 24. septembra, popoldan v naravi za prostovoljke programa SzS, povabimo še člane UO, ker podpirajo naše delo. Brez našega »jagodnega izbora« seveda ne bi šlo, saj mora biti tudi kulturni program. Povabili smo tudi našo vodjo programa SzS pri ZDUS-u, gospo Rožco Šonc, in bili zelo veseli, da se je povabilu prijazno odzvala. Jagodniki so nam pripravili res lep kulturni program. Andrej s kitaro in Zdenka sta nam prepevala, Stanka je bila poetična, Rudi, Ivana in Nada pa so nam pripravili skeč, da so nas kar lepo nasmejali. Imamo pa med našimi prostovoljkami tudi poetke. Dve Stanki sta nam prebrali vsaka po dve svoji poeziji. Po prijetnem kulturnem programu smo poskrbeli še za naše želodčke. Hrana je bila dobra, pijača tudi in potem je prišla še pesem ob spremljavi Andreja. Vreme je bilo sončno, tako kot mora biti, ko imajo angelči piknik. Sence hrastov so kar prijale. Pa smo se na ta način vsaj malo zahvalili našim prostovoljkam za njihovo neumorno humanitarno delo, ki ga opravljajo, še posebno v teh res težkih časih. Hvala vam za vaše poslanstvo!

Ana Kalin, koordinatorica programa SzS

Obisk Policijskega pihalnega orkestra Ljubljana v Domu upokojencev Brežice

Dan za spremembe

Že 11. leto Slovenska filantropija ob vsakoletnem Dnevu za spremembe v 60 krajih v državi organizira prostovoljsko akcijo namenjeno starejšim. Letošnji slogan se glasi »Dobro za ljudi, dobro za planet«. Prostovoljske akcije v Dnevh za spremembe so vsako leto potekale v mesecu aprilu, letos pa glede na takratne epidemiološke razmere niso bile izvedene in potekajo v septembru. Akciji so se v Posavju pridružili poleg DU Brežice še v občini Krško in Sevnica. Društvo upokojencev Brežice, sekcija Starejši za starejše, ki jo vodi Ana Kalin, se je akciji pridružila tako, da je v soboto 19. 9.2020 organizirala za starostnike Doma upokojencev Brežice obisk Policijskega pihalnega orkestra iz Ljubljane, ki ga sestavlja kar 37 glasbenikov. Godbeniki so v dopoldanskem času izza ograje oskrbovancem doma (v domu jih je kar 156) priredili pravi pravcati koncert z različno glasbo za pihalni orkester. Oskrbovanci, zbrani na balkonih ter pred domom na dveh lokacijah v varni medsebojni fizični razdalji, so s ploskanjem izražali navdušenje nad nevsakdanjim glasbenim dogodkom. V času, ko korona kriza močno ogroža predvsem starejše po domovih za upokojence po Sloveniji, je



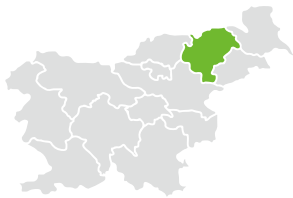
Druženje v naravi, ko je bilo še dovoljeno.



Nepozaben dogodek za stanovalce DSO.

tak glasbeni dogodek ljudem, ki jim bivanje v domu nalaga zelo omejene socialne stike zaradi nevarnosti širitve koronavirusa, prava poslastica in zelo dobrodošla sprememba. Glasbenike in organizatorje te prostovoljske akcije so varovanci zbrani pred domom in na balkonih nagradili z aplavzom in vidnim zadovoljstvom.

Besedilo in foto, Saša Pohar



ZGORNJE PODRAVJE

Potepanje po Krasu

Slovenskobistriški upokojenci ne počivamo. Naše dejavnosti so sicer okrnjene, druženja redkejša, a tu in tam se le opogumimo in odidemo malo od doma. Tokrat smo želeli spoznati zahodni del naše domovine in odpravili smo se na tridnevno popotovanje.

V lepem septembrskem jutru smo prijetno razpoloženi krenili proti prestolnici in dalje na Primorsko. Naš prvi cilj je bila Vilenica, najstarejša odkrita kraška jama na Slovenskem. Profesor Andrej Klemenak, naš vodnik, nam je o jami povedal veliko zanimivega, med drugim tudi, da so ta kraški biser obiskali že mnogi pomembni obiskovalci, tudi kronane glave. Mi pa smo si z zanimanjem ogledovali dvorane pod zemljo – Plesno, Rdečo in Vilinsko dvorano, kjer od leta 1986 poteka mednarodno srečanje književnikov.

Naslednja postaja je bila Sežana, gospodarsko in kulturno središče Krasa. Tu smo posebno uživali ljubitelji narave v botaničnem parku in občudovali rastline z vsega sveta. Pot smo nadaljevali po slikoviti pokrajini do Tomaja, vasi s slikovito okolico, poraslo z refoškom in gozdnički borov, ki »v tihi grozi trudno šepetajo«, kot je napisal Srečko Kosovel. Ta košček slovenske zemlje je navdihnil in ustvaril pesnika. Še Štanjel, to slikovito srednjeveško naselje z močnim obzidjem, smo obiskali. Sprehodili smo se po tem starodavnem kamnitem naselju z renesančno-baročnim gradom in muzejsko urejeno Kraško hišo. Utrujeni smo prispeli v Solkan, kjer nas je čakal počitek. Naslednje jutro smo se sprehodili po Solkanu, predelu Nove Gorice, se ustavili na trgu Evrope, ki sega v obe državi – Slovenijo in Italijo. Našo pozornost je pritegnil železniški most s svojim 85 m dolgim lokom. S Kostanjevice, kjer je grobnica Burbonov, samostan z bogato knjižico in rozarij, smo užival v slikoviti panorami. A kmalu so nas zvalila Goriška Brda. Po sabotinski cesti, ki teče 4 km po italijanskem ozemlju, smo se pripeljali v gričevnat razgiban

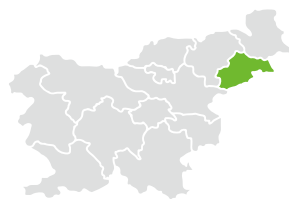
svet, poln dolin in vzpetin, na njih pa kamnite vasice. To je prelep svet terasasto urejenih vinogradov, strnjanih naselij, med njimi pa nasadi češenj, breskev, marelic, fig, oljk ... Skoraj vso to pokrajino je objel naš pogled z razglednega stolpa v Gonjačah. Trudni smo se že ozirali nazaj proti Solkanu, a brez degustacije briških vin ni šlo. Tretji dan smo se povzpeli na Sabotin in si ogledali nekaj ostalin iz prve svetovne vojne. Še v Gorici smo se ustavili, se sprehodili po mestu, se ustavljali ob znamenitostih in si pasli oči na italijanskih izložbah. Čas ni bil naš zaveznik, zato smo se morali obrniti proti vzhodu. Še postanek v Novi Gorici, da se dostojno poslovimo od naše zahodne regije, potem pa vožnja po slikoviti zeleni Vipavski dolini. Spet skrbno obdelana polja, vinogradi in sadovnjaki. Da, to je naša dežela, kjer živijo dobri, delovni ljudje, taka je vsa naša domovina. Polni vtisov, zadovoljni, srečni, da nam je bilo dano videti ta zanimiv, za nas Štajerce tako drugačen svet, smo kar pozabili na utrujenost. Bilo nam je lepo, trije lepi, zanimivi dnevi!

Besedilo in foto, Zalka Špes

Jubilej v Pragerskem

Leta 1950 so sklenili upokojenci Pragerskega, Leskovca, Črešnjeveca Spodnje in Zgornje Polskave, Stražgojnce in Cirkovc, da se bodo združili v društvo upokojencev takratnega časa. Kako se je društvo imenovalo in kdo je bil takratni predsednik, žal, iz dokumentov ni razvidno, ker arhiv za tako daleč nazaj ne obstaja več. Zato smo sklenili, da zabeležimo to obletnico z razgrnitvijo novega prapora in jubilejnimi žeblički. Zakaj novega prapora? Zato, ker smo novo društvo z novim imenom, novimi elementi pravnega porekla in vsem kar sodi zraven. Ob tej obletnici smo se potrudili, da smo pridobili nove prostore v bivšem zdravstvenem domu. Staro stavbo, ki prav tako sodi v zgodovino Pragerskega, smo ob pomoči KS Pragersko obnovili. Uredili smo tudi okolico s pomočjo TD Breza, ki bo prav tako imela prostore v tej stavbi in se bo poimenovala v Medgeneracijski center.

Zlatko Trebovšek



SPODNJE PODRAVJE

Podžupan ustanovil Svet za starejše in invalide

Tudi v Občini Starše je pričel delovati posvetovalni organ župana Svet starejših in invalidov. Ustanovljen je kot posvetovalno telo, ki bo omogočilo doslednejše sledenje resničnim potrebam starejših in invalidov, kar je ključnega pomena pri premagovanju številnih izzivov v tretjem življenjskem obdobju.

Posvetovalni organ župana občine se bo posvečal vprašanjem problematike starejših in invalidov. Pobudo za ustanovitev posvetovalnega organa, ki bo zastopal interese starejših in invalidov, sta podala Marjan Malek in Milan Šprah, slednji tudi, da se vključijo invalidi. Že na prvi seji Sveta 27. 10. 2020 so člani ugotavljali, da je problematika starejših zaznavna in da je prav, da jo v občini spremljamo in dajemo pobude ter svetujemo županu pri reševanju te problematike. Naloge posvetovalnega organa bodo spremljanje problematike starejših in invalidov, soustvarjanje strategij, politik in aktivnosti občine, ki zadevajo življenje starejših, informiranje



Spominska fotografija udeležencev izleta.

starejših, upokojencev in invalidov in opozarjanje na vprašanja s področja življenja starejših in invalidov v občini. Svet za starejše bo prvi mandat vodil Ivan Kokot, njegova namestnica Majda Geršak, koordinator sveta Marjan Malek. Člani odbora Sveta so še Milan Šprah, Lidija Paveo, Janez Horvat in Marta Stepišnik. Ob spremljanju stanja starejših bo Svet za starejše namenjal pozornost tudi urejanju dolgotrajne oskrbe starejših, skrb za invalide, pomoči na domu, domsko varstvo, projektu Starejši za starejše in za pridobitev doma za starejše – več medgeneracijskega doma v občini. S svojimi nasveti bodo županu podajali nasvete in pobude pri skrbi za preprečevanje revščine in socialne izključenosti.

DU Starše



ZASAVSKA

Kako bomo živeli kot dolgoživa družba?

Prostovoljci programa Starejši za starejše, združeni v PZ Zasavje, smo se tudi letos odločili obeležiti vseslovenski dan prostovoljstva, ki ga že 11 leto zapored organizira Slovenska filantropija. Ker je naš program namenjen starejšim, je v tem koronskem času še bolj pomembno, da s svojim pristopom vzpodbujamo optimizem in pazimo drug na drugega. Zato smo se, glede na razmere in potrebe, odločili za organizacijo okrogle mize na temo težav in iskanju rešitev, ki jih prinaša življenje na poti staranja.

Okrogla miza je potekala v soboto, 19. 9. 2020, v prostorih DU Trbovlje. Sodelovali so koordinatorji in prostovoljci programa Starejši za starejše PZDU Zasavje, strokovno vodenje pa je bilo zaupano Danici Kurent, mag. soc. dela. Zavedati se moramo, da vsak korak v pravo smer pomeni veliko, zato se danes pod sloganom »**Ne prepuščaj se toku, spreminjaj tudi ti**« z okroglo mizo pridružujemo ostalim 88 prostovoljskim akcijam, ki potekajo v 61 krajih po Sloveniji in v katerih sodeluje preko 3200 prostovoljcev. Po uvodnem pozdravu koordinatorke programa Starejši za starejše PZDU Zasavje Jerice Laznik in povabilu k sodelovanju je moderatorstvo prevzela izobraževalka za DU PZDU Danica Kurent mag. soc. dela.

V izhodišču je izhajala iz dokumenta »Strategija dolgožive družbe« (2017), ki ga je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, so-

cialne zadeve in enake možnosti in Uradom za makroekonomske analize in razvoj pripravil UMAR.

Dokument prinaša razvojna izhodišča, ključne poudarke nove paradigme, vizijo in cilje ter predloge možnih usmeritev. Demografski trendi so izziv, kako v medgeneracijskem dialogu ustvariti pogoje za dostojno in kvalitetno življenje starejših ter zakonsko zagotoviti pravice za optimalno zdravstveno in socialno varstvo. Usmeritve potrebnih prilagoditev in sprememb so v dokumentu razdeljene v štiri sklope (stebre):

- 1) trg dela in izobraževanje (prilagoditve na trgu dela, vključno z izobraževanjem in usposabljanjem);
- 2) samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij (sistemi socialne zaščite, dostopnost do zdravstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe, skrb za zdravje, zmanjševanje neenakosti v zdravju);
- 3) vključenost v družbo (medgeneracijsko sodelovanje, prostovoljstvo, uporaba IKT za komunikacijo, preprečevanje diskriminacije in nasilja v družbi, politično udejstvovanje);
- 4) oblikovanje okolja za aktivnost v celotnem življenjskem obdobju (prilagoditve v gospodarstvu, bivalnih razmer in prometne ureditve s podporo IKT in tehnoloških rešitev).

Izhajajoč iz sedanjih razmer in skrbi za starejšo populacijo je več kot na dlani:

1. Stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti se v populaciji starejših (65 let in več) povečuje.
2. Sedanje oblike dela za upokojence (pogodbeno delo, oblike dela po zakonu o preprečevanju dela na črno – vavčerji, dopolnilno delo upokojencev ...) so manj prijazne in preveč finančno obremenjene tako za izvajalce kot delodajalce.
3. Tveganje in izpostavljenost nekaterim oblikam nasilja (fizično, psihično, ekonomsko).
4. Oblike pomoči na domu in vključenost vanje so pod evropskim povprečjem. Izvajalci zaradi različnih razlogov in pogojev izvajajo le najnujnejša opravila, uporabniki pa se tudi zaradi materialnih razmer dogovarjajo za minimalen obseg storitev. Posledica obojega je, da se kvaliteta življenja znižuje.
5. Oblike institucionalnega varstva terjajo spremembe glede na potrebe in stanje. Standardi za storitve in kadrovske normativi so zastareli in to vpliva na kakovost storitev. Sistem plačevanja in doplačevanja zavezancev terja spremembe, ker so doplačila v veliki večini dodatno materialno breme za aktivno populacijo.
6. Nezaдостna informiranost o pravicah in storitvah ter drugi podpori.
7. Ovire pri dostopnosti do storitev zaradi informacijske tehnologije.
8. Oklepanje tradicionalnih stališč in nepripravljenost na spremembe.
9. Ljudje so lastniki nepremičnin, a bivalni pogoji povzročajo ovire (stopnice, ozka vrata, neprilagojena kopalnica ...) kljub pripomočkom, ki so na voljo.

Zagotavljanje materialnih pogojev

Marsikdo bi po upokojitvi želel dodatno izvajati določene storitve, a vidijo ovire, ker zakonodajno ni primernejših oblik. S tem bi si izboljšali gmotni položaj in bi bilo manjše tveganje za revščino in socialno izključenostjo. Predhodni Zakon o preprečevanju dela na črno je bil bolj primeren, saj so za določene storitve, tudi pomoč v gospodinjstvu, lahko prijavljali osebno dopolnilno delo. S spremembami zakonodaje so bili uvedeni vavčerji, ki predstavljajo za marsikoga oviro oz. rizik za naročnike storitev in se tako ne odločajo za ta način.

Možnosti prilagajanja bivalnih pogojev

Starejši imajo v lasti nepremičnine, stanovanjske hiše, kmetije ali stanovanja, a pogosto nimajo sredstev za investiranje za prilagoditve bivanjskih pogojev ob težji mobilnosti.



Ja, kar brez mask na varni razdalji, še pred zaostrenimi ukrepi

Sistem dolgotrajne oskrbe

Desetletja so že nakazane potrebe po nujnosti sistemske ureditve dolgotrajne oskrbe, ki bi združevala tako zdravstveno kot socialno varstvo. V primerih poslabšanja zdravstvenega stanja in zmanjšanja sposobnosti za samostojno življenje v domačem okolju je nujno zagotoviti sistem, ki bo omogočal vse potrebne podporne storitve pomoči tako na domu kot v oblikah institucionalnega varstva. Predlogi, ki so bili izoblikovani na podlagi zelo kvalitetno vodene in pripravljene teme, s strani ga. Danice Kurent, ki je usmerjala tudi tekoče vodene izmenjave mnenj, izkazujejo izkušnje prostovoljcev, ki že leta opravljajo svoje poslanstvo s starejšimi na terenu. Ob zaključku okrogle mize je bilo čutiti zadovoljstvo in prijeten občutek, da lahko svoje občutke in zamisli prelijemo v predloge. Mogoče pa se tako porodijo še nove zamisli, ki bodo nam vsem, na poti staranja, v pomoč.

Pokrajinska koordinacija programa SzS Zasavje

Razstava ročnih del društva Marjetice



Mojstrice -rokodelke so stopile tudi pred fotografski objektiv

Kljub malo drugačnim pogojem druženja in srečevanja na delavnicah ročnih del so naše članice sekcije ročnih del MARJETICE tudi letos, ob Dnevh upokojujencev, uspeli pripraviti svojo tradicionalno razstavo. Svoje izdelke so imele na ogled razstavljen v galeriji Delavskega doma Hrastnik od 21. do 22. 9. 2020. Prevezli so nas natančno, inovativno in lepo izdelani okrasni in uporabni izdelki, ki že korakajo po poti umetnosti. Videli smo vse, od kvačkanih damskih sončnikov, do mehkih in barvitih copatk za naše najmlajše, damskega nakita, lepo izdelanih prtov, jopic, šalov ... Pogled pa je pritegnila serija izdelkov oblikovanih s pomočjo vrvi, semenk, listov in ostalih delov narave, ki kar vabijo, da se udomačijo pri nas doma. Iz pogovora z Marjeticami je bilo razbrati, da imajo še veliko idej in zamisli, kako uporabiti in reciklirati odpadno embalažo, se naučiti novega vzorca in barvne kombinacije, osvojiti nove tehnike izdelovanja voščilnic ter se na delavnicah zopet prijetno družiti. Zato komaj čakamo, kaj nam bodo pripravile v naslednjem letu. Za letošnji predstavitev pa iskrene čestitke in še veliko ustvarjalnega navdih.

Besedilo in foto, Jerica Laznik

Sprehod nad krošnjami

Končno je tudi nam uspelo pobegniti koronskemu strahu in se povzpeti nad krošnje zelene Rogle. Naš letni izlet smo prostovoljci programa SzS že skoraj odpisali, pa je jesen pokazala svojo najlepšo obliko in se odela v sončne rumeno-rjave barve, ki so kar vabile v naravo.



Atraktivna turistična točka na Rogli

Naša želja je bila obiskati Roglo in se sprehoditi nad osrčjem močnih pohorskih gozdov. In verjemite, da smo res postali delček gozdnega življenja ter se srečali s številnimi živalmi in rastlinami, ki obstajajo samo na Rogli. Na vrhu stolpa so nas čakali prelepi razgledi in lično izpisane tablice, ki naš pogled usmerjajo na različne konce sveta. Bolj adrenalinski tipi si lahko pot z vrha stolpa skrajšajo z vožnjo po toboganu – no, mi smo ostali kar pri dobrem starem sprehodu. Seveda pa po rekreaciji paše dobro domače kosilo na Pesku. Gobova juha, ajdovi žganci z ocvirki in borovničev zavitek, mmmmm. Zunaj pa klopi, ležalniki in toplo jesensko sonce. Prijetno, mirno in ravno pravi čas za krajši sestanek in dogovor, kako opravljati naše poslanstvo do zaključka leta, da bodo od tega naši starejši obiskovanci imeli kar največ koristi. In seveda se v tako lepem okolju lahko razvijejo same lepe zamisli. Naš plan dela je izdelan, srčno pa upamo, da se nas bo izogibala tudi korona. Pred dokončnim odhodom domov smo imeli še krajši postanek v Slovenskih Konjicah, ki so nas očarale s svojim lepo urejenim starim mestnim jedrom, ki tako paše k pesmi njihovega rojaka Minattija – »Nekoga moraš imeti rad ...«. Imejmo se radi tudi mi!

Besedilo in foto, Jerica Laznik

Festival Lupa

V sklopu tednov vseslovenskega učenja je bil v Ljubljani 10. septembra festival LUPA, na katerem se predstavljajo nevladne organizacije in društva.

Na tokratnem, že 19. festivalu, na katerem se je na petdesetih stojnicah predstavilo več kot 100 društev in organizacij iz cele Slovenije, je bila tudi stojnica ZDUS-a. V veselje in čast nam je bilo, da so predstavitel projekta Starejši za starejše na letošnjem festivalu zaupali zasavskim prostovoljkam. Tako smo barve Zasavja zastopale štiri prostovoljke iz Hrastnika in Trbovelj.



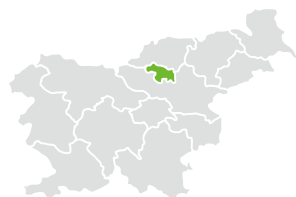
Zasavske prostovoljke in prostovoljec

Resnici na ljubo je treba priznati, da zaradi znanih razmer ni bilo prav veliko obiskovalcev. Med drugimi se je ob naši stojnici ustavil tudi ljubljanski župan, ki po pogovoru sodeč projekt dobro pozna. Bila pa je prilika, da smo izmenjale tudi nekaj izkušenj in mnenj o aktualnih razmerah in zakonodaji (dolgotrajna oskrba, demografski sklad) s predstavnicami sosednjih stojnic; s predsednico društva Srebrna nit, s predstavnico dnevniških medgeneracijskih centrov iz Ljubljane in odgovorili na anketo o nasilju nad starejšimi, ki bo objavljena v eni naslednjih številčk Naše žene.

Joži Umek, prostovoljka programa SzS DU Hrastnik



Prisotne je nagovorila predsednica DU Šalek, Barbara Tori.



ŠALEŠKA

15 let Društva upokojencev Šalek

Spominsko druženje ob prazniku MOV in DU Šalek

Društvo upokojencev Šalek (DUŠ) je bilo ustanovljeno v letu 2006 in njegov prvi prizadevni predsednik do leta 2018 je bil Janez Hrovat. Po tem času je vodstvo prevzela Barbara Valerija Tori, ki v težavnih korona mesecih uspešno nadaljuje poslanstvo društva. DUŠ deluje v programski navezi na pokrajinsko zvezo Šaleške doline (ŠPZDUV), s svojimi posebnostmi pa presega ta okvir in izvaja aktivnosti, ki so primerne članstvu v širšem delu naselja Šalek. Prizadevajo si na področju sociale (program Starejši za starejše), kulture in razvedrila, v sodelovanju s krajevnimi dejavniki izvajajo izobraževanje in predavanja v sklopu Mestne četrti levi breg-vzhod in Krajevno organizacijo Rdečega križa. V društvu dajejo velik poudarek športni dejavnosti za starejše občane in svoje člane. Uspešni so ob vodji skupine in športnem referentu Jožetom Komparijem, povezujejo pa se s koordinatorjem in vodjem športa in rekreacije Borisom Zajcem pri ŠPZDUV. Tudi praznični 17. september, ko so

z omejenim druženjem namenili jubileju 15-letnici uspešnega delovanja nekaj več pozornosti, je potekal s športnimi igrami, kamor so povabili sosednja društva upokojencev ter pobrateno društvo iz Žirovnice. Skupino prijateljev je pripeljal na dogodek predsednik Zdravko Malnar. Odzvali pa so se tudi člani prijateljskega DU iz Levca. Barbara Tori je vodila srečanje ter spregovorila kot predsednica lojalnega kolektiva, ki uresničuje glavne cilje, kljub težavam spomladanske in preteče jesenske epidemije. Zahvalila se je sodelavcem v odboru in komisijah ter predala besedo častnemu gostu, sedaj županu Mestne občine Velenje Petru Dermolu. Župan je med drugim izrazil priznanje društvu za uspešno delovanje na področju MO Velenje ter da bo s svojimi pooblastili deloval v korist populacije starejših občanov, še posebej organiziranih v pokrajinsko zvezo in posamezna aktivna društva omogočal dodatne pogoje za delovanje in sodelovanje na področju delovanja občine. Po zaključenih športnih tekmovanjih so podelili priznanja in kolajne najboljšim. Ob upoštevanju smernic in zahtev NIJZ je meddruštveno tekmovanje, kot tudi kulturniški del prireditve, potekalo v zadovoljstvo vseh prisotnih. Prireditve s slovesnim vzdušjem so pomagali ustvariti Konovski štrajharji. Prisotnim na Stantetovi, kjer ima DUŠ sedež društva in prostore za izvajanje športnih aktivnosti, sta gostiteljica Torijeva in Dermol čestitala k uspehom.

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Delavnica ročnih del

Delavnica ročnih del, ki je potekala od oktobra 2019 in se zaključila konec junija 2020. Seveda nam je vmes ponagajal koronavirus in karantena, ki je bila obvezna za vsa druženja v skupinah in na splošno zavrla tudi življenje upokojencev. Vendar je delovna skupina rokodelk pod vodstvom mentorice Marije Golob nemoteno delala doma kot vsi ostali. Vsaka izmed rokodelk je dobila v roke shemo in nalogo, kako je potrebno izdelati kvačkan prt v velikosti cca 1.20 x 1.00 m, kar zahteven program. Obenem narediti zaključek in pripraviti za razstavo. Kar pa ni šlo od rok, pa smo kontaktirale po telefonu. Naredile so čudovite izdelke. Pred tem pa so izdelovale čipke za na brisačo, ki je lep in koristen izdelek, za darilo, okras in uporabo, vmes pa še kvačkane snežake iz stropora in novoletne okraske. S tem našim delom bomo nadlajevale, saj s tem ohranjamo staro rokodelstvo.

Besedilo in foto: Marija Golob



Rokodelke in njihove mojstrovine

Seja Komisije za tehnično kulturo

Komisija za tehnično kulturo ZDUS (KTK) je na svoji peti seji med drugim pregledala realizacijo programa dela v letu 2020 in ugotovila, da ga zaradi epidemije ne bo mogla realizirati. Na področju rokodelstva so izpadle aktivnosti v organizaciji in izvedbi Ustvarjalnega stičišča na DMS 2020, izvedba rokodelske delavnice v DU Zgornja Kungota in izvedba rokodelskega srečanja v Novem mestu.

Letos smo imeli cilj, da bodo vse PZDU organizirale svoje rokodelske razstave, kar je uspelo le PZDU Dolenjska konec februarja letos. V Šaleški PZDU pa so pripravili spletno rokodelsko razstavo vseh njihovih DU. Nekatera DU so priredila razstave svojih rokodelcev v skrčenih izvedbah, ker so bili rokodelci med epidemijo zelo aktivni. Letos so se predstavili v DU: Vinska Gora, Loški Potok, Radeče, Polzela, Gorica pri Slivnici, Črnomelj (Anica Jesih), Brestanica, Javornik-Koroška Bela, Pivka, Šentjur in morda še katero. Nekaj rokodelk je tudi izvedlo delavnice za svoje sovrstnike v sekcijah, kjer so prikazali izdelavo izdelkov, ki so se jih naučili na Rokodelskih delavnicah Delfin 2019, in pripravilo tudi ustrezno slikovno gradivo. To so bile: DU Brestanica – Kožuh Irena, DU Odranci – Vegič Erika, DU Žabnica – Orehar Anka, DU Šmartno pri Slovenj Gradcu – Prevorčnik Darinka, DU Slovenj Gradec – Korbus Nada, DU Grosuplje – Andročec Anica, DU Kranj – Kraljič Mojca, DU Mokronog-Trebelno – Žagar Pepca, DU Kropa – Petrač Metka, DU Brežice – Boh Vera, DU Gorica pri Slivnici – Seničar Irena, DU Ljutomer – Makoter Danica. Najpomembnejši dogodek rokodelske delavnice Delfin 2020 pa smo spremenili le v srečanje rokodelk in rokodelcev v hotelu Delfin, ki naj bi bilo v decembru letos, če bodo epidemiološke razmere omogočale, sicer ga bomo predstavili na začetek marca 2021. Namesto v živo pa so naši rokodelci zelo aktivni z objavami o svojih aktivnostih in izdelkih na različnih spletnih medijih. Poleg tega pa se v vsaki mesečni izdaji revije Vzajemnost od začetka leta predstavi eno DU iz posameznih PZDU. Do zdaj so svoje prispevke v rubriki *Rokodelci se predstavijo* objavila naslednja DU: Loški Potok, Brestanica, Javornik-Koroška Bela, Ajdovščina, Mislinja-Foto firbci, Rečica ob Savinji, Gorišnica, Fram, Litija, Ljutomer (december), iz ostalih PZDU pa bodo DU objavila v 2021 (Paka, Pivka, Podgorica-Šentjakob in Medvode). Seveda pa občasno objavljajo svoje prispevke tudi v ZDUSPlus. **Zelo pomemben je bil velik odziv na pobudo predsednika KTK, da so rokodelci v celi Sloveniji izdelovali zaščitne maske v svojih okoljih.**

Na dan starejših, 1. 10. 2020, smo v prostorih ZDUS pripravili manjšo rokodelsko razstavo s kratkim kulturnim programom ob obisku predsednika Državnega zbora Igorja Zorčiča in mu predstavili naše aktivnosti. Aktivni smo tudi v pripravi rokodelske zakonodaje, saj aktivno sodelujemo s svojimi predlogi na Medresorski delovni skupini pri Vladi RS, poleg tega pa smo problematiko rokodelstva in naše aktivnosti predstavili tudi Ministru za gospodarstvo Zdravku Počivalšku dne 8. 10. 2020. Država je že namenila večja proračunska sredstva za pospeševanje razvoja rokodelstva, ki pa jih je prestavila v leto 2022 in 2023. Zaradi tega pripravljamo tudi računalniški program, da bomo v 2021 podrobno popisali vse rokodelske sekcije, njihovo aktivnost in pogoje za delo in da bomo s podatki lahko kvalitetno nastopili na razpisih. Na področju fotografije smo izvedli razpis za najboljše fotografije za US 2020, ki bodo razstavljene naslednje leto. V septembru



Rokodelska razstava na ZDUS

pa smo objavili razpis za digitalne fotografije z naslovom Beremo skupaj in tudi že izbrali najboljše.

Planirane delavnice in fotografske razstave v nekaterih PZDU so odpadle (organizirana je bila fotografska razstava v DU Ajdovščina). V programu varnosti v prometu smo se prijavi na ponovljen razpis Agencije za varnost v prometu s projektom Starejši pešci varni v cestnem prometu. Prvotni cilj je bila organizacija 6 delavnic v DU in občinah po posameznih PZDU, kjer je bilo največ prometnih nesreč z udeležbo starejših pešcev v cestnem prometu v 2019. Izbrali smo le štiri DU: Polzela, Jezersko, Postojna in Gorišnica. Delavnico smo izvedli že v DU Polzela, plan za ostale pa je konec novembra in začetek decembra, odvisno od razmer. AVP pa je imela letos 4 delavnice v projektu Sožitje v DU Bled, Polzela, Cerkljeva in Piran.

Med ostalimi aktivnostmi je predsednik KTK imel predstavitev aktivnosti in povezave z PZDU v večina PZDU v ZDUS. Poleg tega pa je bil navzoč tudi na ustanovitvenih sejah Komisij za tehnično kulturo v Koroški in Celjski PZDU. Naš namen je tudi, da ima vsaka PZDU svojo komisijo za tehnično kulturo ali koordinatorka, da bi bile povezave neposredne in učinkovitejše. Trenutno nimajo nobenega organa za tehnično kulturo v PZDU J. Primorska in PZDU Ljubljana z okolico. Vodstvu ZDUS smo dali pobudo za ureditev prostorov v sprejemni avli, da bi lahko imeli stalno rokodelsko in fotografsko razstavo na podlagi razpisov in za prikaz izdelkov iz posameznih PZDU.

Člani KTK smo ugotovili, da ima veliko rokodelskih in fotografskih sekcij, krožkov po DU različne okrogle jubileje. Do letos ni bilo nobenih predlogov iz DU in PZDU, da se podelijo priznanja za dolgoletno in uspešno delovanje ob okroglih obletnicah za omenjene sekcije na podlagi pravilnika o priznanjih ZDUS čl. 26. Na seji smo sprejeli priporočilo, da se letos podelijo taka priznanja DU Javornik-Koroška Bela za 40 letnico sekcije ročnih del, DU Lendava za 20 letnico krožka ročnih del in DU Malečnik za 10 letnico fotografske skupine. V marsikateremu DU so še sekcije, ki imajo jubileje, zato vzpodbujamo vse DU in PZDU, da v skladu s pravilnikom pripravijo predloge za naslednje leto. Seveda pa velja pobuda tudi za predloge za druge vrste priznanj po pravilniku za področje rokodelstva in fotografije.

Branko Suhadolnik, foto arhiv ZDUS

Brali smo skupaj za fotografski natečaj!

V septembru in oktobru smo obeležili Tedne vseživljenjskega učenja in Nacionalni mesec skupnega branja, ki sta letos zaradi preprečevanja širjenja okužbe s Covid-19 pripeljala do ideje, da dogodka povežemo s fotografskim natečajem. ZDUS je na ta način izpostavil pomembnost vseživljenjskega učenja in udeleženstva, kar naši ljubiteljski fotografi vsekakor dokazujejo, po drugi strani pa smo na področju bralne kulture želeli pokazati, da je ta pri starejših še kako

prisotna. Starejši radi berete in radi pišete in to je treba javnosti tudi pokazati, tokrat skozi objektiv fotoaparata ali mobilnega telefona. Fotografski natečaj z naslovom Beremo skupaj je tako pozval člane, da fotografirajo različne poglede na branje vseh generacij. V natečaju je sodelovalo 15 posameznikov iz Dobravelj, Poljčan, Ajdovščine, Kočevja, Senovega, Mislinje in Ljubljane, prejeli smo 43 fotografij. Ocenjevanje smo zaupali komisiji v sestavi: Vladimir Kraljič (predse-

dnik) iz DU Kranj, Nevenka Vidmar iz DU Ajdovščina in Vilijem Šetar iz DU Razvanje, spremljal jih je predsednik Komisije za tehnično kulturo Branko Suhadolnik, saj gre za področje, ki sodi v delovne naloge te komisije. Ocenjevanje je potekalo virtualno preko aplikacije Zoom, v kateri so se člani z nekaj majhnimi začetnimi težavicami prav hitro obrnili in nalogo opravili z odliko. S strani ZDUS jih lahko samo pohvalimo za samoorganiziranost in zavzetost. Ob upoštevanju kriterijev je komisija izbrala 5 avtorjev, ki so postali nagrajenci fotografij, ki jih objavljamo v nadaljevanju. Zahvaljujemo se vsem sodelujočim v natečaju, za katere je komisija pripravila tudi nekaj napotkov za bolj prepričljivo udeleženstvo v katerem od prihodnjih natečajev. Nagrajencem čestitamo in želimo prijetne bralne urice ob knjižnih nagradah, ki jih bodo prejeli v sodelovanju z Javno agencijo RS za knjigo.



Alenka Bizjak



Bogdan Krapež

Dijana Lukić



Boža Ojsteršek



Ivan Skvarča



Bojan Šinko

Vsak dan znova

Knjiga o demenci – skrbim za svoje zdravje, za človeka z demenco ... vsak dan znova odkrivam nove poti ...

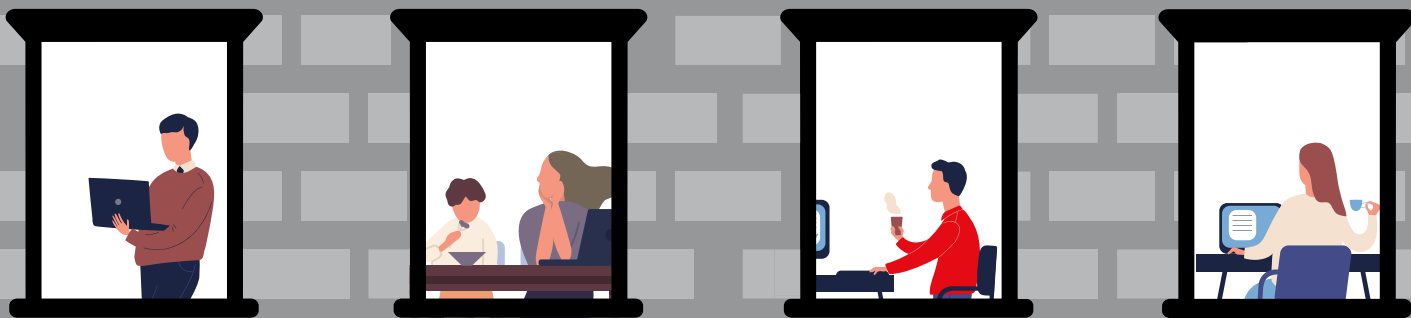
»Gradimo življenje vsak dan znova – vsak dan znova lahko zmanjšujemo tveganje za nastanek demence, vsak dan znova gradimo odnos z osebami z demenco. Jutri se morda ne bo spomnila, kaj smo doživeli danes. Vendar je jutri nov dan, ker je pomemben –

vsak dan znova ...« tako je napisano v uvodu knjige o demenci **Vsak dan znova**, ki je izšla 21. septembra, na svetovni dan Alzheimerjeve bolezni. »Demenca je vse bolj razširjena bolezen možganov, o kateri je zapisanega **premalo! Kljub razširjenosti je še vedno podvržena stigmatizaciji ter (pre)pozni diagnostiki. Postaja epidemija 21. stoletja, o kateri moramo spregovoriti, da bi s tem olajšali, osmislili in olepšali življenje oseb z demenco, njihovih svojcev ter oskrbovalcev in oskrbovalk. Prav k temu nas nagovarja priročnik, ki na sistematičen način prikaže vse, kar ste si želeli in bi morali vedeti o demenci, življenju z demenco in njeni preventivi,**« je zapisano v knjigi, ki je nastala kot odziv na potrebe družbe po poznavanju demence – kaj je, kako jo prepoznati, kako živeti z njo in, zelo aktualno, ali jo lahko preprečimo. Da bi odgovorili na ta vprašanja, so na Fakulteti za socialno delo v okviru projekta Po kreativni poti do znanja v študijskem letu 2019/2020 povabili k sodelovanju Pedagoško fakulteto in skupaj s tamkajšnjo mentorico dr. Niko Jenko, študentkami Pedagoške fakultete in študentkami Fakultete za socialno delo napisali besedilo knjige. Projekt je potekal pod vodstvom dr. Anamarije Kejžar, pedagoške vodje raziskovalnih projektov o demenci na Fakulteti za



dr. Anamarija Kejžar in dr. Nika Jenko





Z vami smo, kjerkoli nas potrebujete.



Poslujemo v **vseh pogojih** in smo vam na voljo tudi na daljavo. Omogočamo vam, da lahko večino storitev uredite na daljavo, kjer smo za vas dostopni po različnih komunikacijskih in prodajnih kanalih.



Zavarovanja, tudi avtomobilska, lahko **sklenete na daljavo**. Preverite tudi ponudbo sklepanja zavarovanj na spletu.



Prijava škode lahko opravite na daljavo. Vse informacije dobite na spletni strani triglav.si/skode/prijava-skode ali pokličite na **080 555 555**.



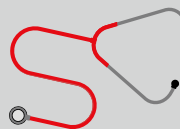
Za urejanje novih ali obstoječih zavarovanj se lahko obrnete tudi na vašega **zavarovalnega zastopnika**.



Našim zavarovancem zagotavljamo **pomoč v nujnih primerih** z uporabo Asistenčnega centra (**080 2864**) ali mobilne aplikacije **Triglav Asistenca**.



Če zbolite v tujini in imate zavarovanje potovanj v tujino, pokličite **+386 2 222 28 64**. Krijemo nujne stroške zdravljenja, tudi če zbolite za koronavirusom.



Za vprašanja v zvezi z **zdravstvenimi zavarovanji** pokličite na številko **080 2664** ali nam pišite na info@triglavzdravje.si.

 triglav.si

 info@triglav.si

 080 555 555

 Zavarovalnica Triglav

 @TriglavGroup

 i.triglav.si



Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

socialno delo. Da bi lažje našli odgovor, komu je knjiga namenjena, nam dr. Kejžar predstavlja posamezna poglavja.

»V prvem poglavju pišemo o možganih in spominu. Predstavljamo vlogo različnih delov možganov z vidika kaj lahko povzroči demenca, zakaj prihaja do določenih sprememb in kaj lahko naredimo za zdravje možganov. Napisano je na tak način, da bi moralo biti zanimivo in razumljivo tudi širši populaciji, tudi mladostnikom, ki jih preventiva pred demenco še kako zadeva, ali pa svojcem in tudi ljudem z demenco v začetni fazi.

V drugem sklopu predstavimo najpogostejše vrste demence. Poznana je Alzheimerjeva, so pa še druge. Pišemo tudi o tem, da lahko pri posamezniku obstaja več vrst demence hkrati, pišemo, kakšni so vzroki in kakšni so znaki, da jo znamo prepoznati. Pozornost namenjamo tudi demenci pri mlajših od 50 let.

Tretje poglavje je napisano zelo uporabno in predstavlja tista področja, s katerimi se soočijo ljudje z demenco in njihovi svojci, ki prevzamejo vlogo oskrbovalca. To pokriva področje, kot je higiena, kakšne so aktivnosti, na kakšen način lahko pripomoremo k boljšemu počutju, prehranjevanje, spanje ..., skratka vse tisto, kar zna biti včasih zelo težko in naporno, sploh za oskrbovalce v kasnejših fazah demence. Tukaj predstavljamo izdelke, storitve in načine, kako pomagati, da bo življenje z demenco še vedno lepo za celo družino. Tisto, kar je pomembno, je tudi to, da se takrat, ko še moreš ubesediti, kakšno življenje si želiš, usedeš z družino oz. z ljudmi v svoji socialni mreži, in napišeš, na kakšen način bi rad živel, kaj ti je všeč, kaj rad ješ, kaj rad poslušаш, ker ti kasneje prav ti ljudje lahko omogočijo, da preživiš dan na tak način, da bo tebi lep.

Nekoč zmanjka besed in takrat šteje to, kar vemo o posamezniku. V četrtem poglavju, ki bi ga morali tudi vsi mladi in malo manj mladi prebrati, pa govorimo o preventivi pred demenco. Govorimo o slogu življenja, ki nedvomno drži: potreben je zdrav počitek, zdrava prehrana, kjer ne potrebujemo kakšnih skrajnosti, potrebna je fizična in umska aktivnost, ravnovesje uma in telesa, pomembni so socialni odnosi. Konec koncev, treba je živeti življenje, v katerem si zadovoljen sam s seboj – narediš tako dobro kot zmores, vendar si ne očitaš. Vedeti je treba tudi, da dolgotrajna čustvena bolečina, ki jo v sebi nosi posameznik, včasih lahko vodi v depresijo, v negativna čustvena stanja. Skratka, več elementov skupaj pripelje do nastanka demence. Ni samo dedno pogojena, ampak je njen nastanek v veliki meri odvisen od našega stila življenja.« Ustvarjalci knjige so zbrali tudi kratke in iskrene izpovedi, ki so jih v obliki oblačkov vnesli med tekst. To so izjave ljudi z demenco, njihovih vnukov, pravnukov, partnerjev, negovalk, zdravstvenih tehnikov, fizioterapevtov, prostovoljcev ... skozi katere lažje razumemo, kakšne so življenjske zgodbe, stiske in čustva pri soočenju z demenco. Znana aktivistka, Švicarka **Helga Rohra**, ki je tudi zbolela za demenco, pravi: **»Prosim vas, moji prijatelji, skrbniki in podporniki, nikoli ne pozabite: četudi moj um postaja vse šibkejši – pa je moje srce še vedno zelo dovzetno.«** »In to,« izpostavlja Kejžarjeva, »moramo upoštevati pri ravnanju z ljudmi z demenco.« Upajmo, da bo knjiga našla pot do čim več bralcev in jim pomagala pri premagovanju in tudi preprečevanju težav z demenco, in jim tako omogočala lepše in bolj kakovostno življenje.

Slavica Bučan, foto Iza Krampf in Lucija Kejžar

Gospa, ki živi polno življenje

V mali vasici Lekmarje, Sveti Štefan živi slavljenka Angela Podrepšek, ki je nedavno dopolnila častitljivi 90. rojstni dan. Obiskali so jo tudi predstavniki Društva upokojencev Šmarje pri Jelšah, ki se jih je zelo razveselila. Živi v lepo urejenem domu sredi čudovite narave. Angela je še vedno vitalna in dobrega zdravja, redko uporablja očala, dobro sliši in je še zelo samostojna. Pokazala je nogavice, ki jih sama pleče, saj so njeni prsti še vedno spretni in urni. Ob obisku sta bila doma tudi sin Branko in hčerka Minka in skupaj so nazdravili z rujnim vincem in se prijetno zaklepetali. Med klepetom so se kar vrstile telefonske čestitke najbližjih, ki so jo razveseljevale. Srečna je, saj v bližini živijo njeni otroci in vnuki, ki jo pogosto obiskujejo in razveseljujejo. Z objemi so se poslovili in ji še enkrat zaželeli še veliko let in krepkega zdravja, da bi še dolgo uživala v družbi najdražjih.

Milenka Blažević, foto Terezija Vozlič



pridružili tudi Marijana in Irena iz DU Senovo. Že vrsto let je naš član. Zaupal nama je kar nekaj življenjskih zgodb, veselih, pa tudi manj veselih. »A rajši imam vesele,« je pripomnil. Poslušal glasbo, tisto domačo in obožuje citre. Z Velikega Kamna, kjer se je rodil v kmečki družini s petimi otroki, si je še mlad našel kos kruha v senovskem premogovniku, kasneje v Metalni. Rad je imel svoje delo, prijateljsko družbo in ubrano petje. Prijateljem in sosedom je pomagal pri delu za dobro voljo, druženje, hodil na izlete in hitro so minevala leta. Čeprav ga v jeseni življenja pestijo bolezni, se ne da. Ponosno nosi svoja leta. In prav je tako. Postori še to in ono, z veseljem pokramlja s sosedi. Družba prijateljev mu veliko pomeni. Druženje s slavlencem je odgrnilo nekaj spominov na mladost, prigode in pestro življenje. Jubilantu sva zaželeli še vrsto let, zvrhano mero zdravja, dobre volje in lepih trenutkov. Pa srečno, Miha!

Irena Gmajnar, foto Marijana Kodolja



Devetdeset let Mihaela Juga

Na lep septembrski dan je visoki jubilej, 90 let, praznoval Mihael Jug s Senovega. Zgovoren, živahen, zvedav, vesele narave je naš Miha. Z ženo Marijo in hčerko Tatjano živi v lepo urejeni hiši že petdeset let. Vsepovsod so sledi pridnih rok; s kamenčki tlakovano dvorišče, pa kamniti stol, lep vrt in cvetje na oknih in balkonih. Ja, rože ima Miha zelo rad. Mnogim voščilom in obiskom sva se

Vse najboljše, dragi 70-letniki,

tako je zazvenela pesem na terasi Jasne ob kitari Marjetke Popovske, vsi prisotni pa smo ji pritegnili in nazdravili vsem letošnjim 70-letnikom, ki so del našega upokojenskega društva Jagodje-Dobrava, Izola. Društvo ni moglo mimo tradicije, da se zbere in nazdravi vsem letošnjim slavlencem, 18 jih je, na terasi pa je bilo prisotnih 12, seveda upoštevajoč vse zapovedi, po-

vezane s korono. Razdalje med mizami, Marjetka na začetku terase z masko na obrazu, razkužila vsepovsod in malo oziroma nič objemov, rokovanj, zato pa veliko pesmi in toplih besed od vseh prisotnih. In zadosti dobrega vinca, ki ga je prinesel v dar naš član in vodja pevskega zbora Delfin, Stanko Nežič. Dobrega razpoloženja smo ob priporočeni deveti uri zvečer zapustili nam drago gostišče v upanju, da bo naslednje leto možno tudi malo obrusiti pete na plesišču. Srečno, slavljenici!

Besedilo in foto, Jožica R.



Zelo aktivni Štajerski upokojenci

Štajerska liga upokojencev v balinanju (ŠLUB) se je preimenovala iz lige SA-ŠA, ki je bila ustanovljena leta 2006. Očeta ustanovitve sta bila Bogomir Goltnik in Boris Knaus.

V ustanovitvenem letu je v ligi tekmovalo 5 ekip; KU Topolšica, DU Prebold, BK Žalec, PDU Kavče in DU Šmartno ob Paki. Do sedaj je bilo včlanjenih v ligo največ petnajst ekip. Tekmovanje v ligi so od 2006 do 2020 vodili Boris Knaus štiri leta, Vlado Gregorič pet let, od leta 2015 vodi tekmovalje Mitja Ocepek, rezultate obdeluje Damjan Lukman, javne objave pripravlja Franc Tamše. Letos pa se nam je pridružila Milenka Blažević, ki naše rezultate objavlja v glasilu Balinar. Zaradi večjega števila ekip so enotno ligo razdelili na prvo in drugo. V prvi ligi je sedem v drugi pa šest ekip. Po odigrani sezoni zadnji ekipi izpadeta v drugo ligo, prvi dve iz druge lige napredujejo v prvo ligo. V petnajstih letih so naslov prvaka lige osvojile ekipe: BK Topolšica 3 krat, DU Dobrna 2 krat, BK Balinc Polzela 7 krat, BK Gorica pri Slivnici 2 krat in PDU Gorica Velenje 1 krat. Po končani tekmovalni sezoni prejme zmagovalna ekipa lige poleg medalj tudi prehodni pokal, na katerem so napisani vsi dosedanj zmagovalci lige. Prvak prve lige za leto 2020 je ekipa BK Balinc Polzela, prvak druge lige je DU Šoštanj. »V Društvih upokojencev (DU) je med drugimi aktivnostmi zelo priljubljeno balinanje.



Moram pohvaliti predsednike društev in klubov in naše balinarje, saj smo kljub Covid-19 ligo ŠLUB pozitivno izpeljali,« je povedal vodja tekmovalja. **Zelo aktivni Štajerski upokojenci 00**, Ekipa BK Balinc Polzela. **Zelo aktivni Štajerski upokojenci 11**, Ekipa DU Šoštanj. **Zelo aktivni Štajerski upokojenci 22**, Bogomir Goltnik, idejni oče lige. **Zelo aktivni Štajerski upokojenci 33**, Mitja Ocepek, vodja tekmovalja.

Milenka Blažević, foto Damjan Lukman



Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije



MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

ZDUS ponovno v izvajanje evropskih projektov

Kar nekaj let je minilo od kar je ZDUS izvajal evropske projekte. Zadnjega smo zaključili leta 2017, na kar je sledilo programsko zatišje, letos pa smo v mednarodnem prostoru nekako ponovno postali prepoznani kot potencialni partnerji in na podlagi preteklih izkušenj in poznanstev s sorodnimi organizacijami iz tujine prejeli kar 10 pozivov za sodelovanje. Vodstvo ZDUS na podlagi vabil in v skladu s programski izhodišči, poslanstvom ZDUS in možnosti sodelovanja članstva v projektnih aktivnostih presoja, ali nam je projekt pisan na kožo ali ne. Odzvali smo se na 8 povabil in bili uspešni v 3 prijavih, s področja izobraževanja starejših in kulturnega, športnega udejstvovanja v tretjem življenjskem obdobju. Projekti se bodo izvajali v letih 2020–2022, o posameznih aktivnostih pa bomo sproti poročali.

V prvem projektu »**Move your hand for dementia**« ali »Podajmo roko osebam z demenco« bomo, na pobudo vodilnega partnerja iz Italije *Azienda Sanitaria Locale di Collegno e Pinerolo*, izobraževalce starejših usposabljali pri razvijanju kompetenc za izobra-

ževanje starejših na temo zdravstvene pismenosti o demenci, in sicer z uporabo odprtega spletnega učenja oziroma e-učenja na daljavo. V drugem projektu »**Recovering your musical youth**« ali »Oživljanje glasbene mladosti« se bomo, na pobudo vodilnega partnerja iz Irske Ballybeen Women's Centre Ltd, učili ključnih digitalnih veščin, s katerimi bomo lahko audio in video posneli glasbeno predstavo. In v tretjem projektu se bomo, na pobudo Teniškega kluba Krško, lotili (Re)socializacije starejših v času pandemije Covid-19 skozi udeležbo **pri igranju pickleballa** (igra z loparjem, podobna tenisu, ki se igra v dvojicah na igrišču za badmintom z lesenim loparjem), kjer se bomo pomerili s partnerji iz Hrvaške, Madžarske in Nemčije.

Vsi navedeni projekti bodo financirani iz programa Erasmus+, to je program Evropske unije, ki financira sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja mladine in športa. Več o posameznih projektih pa v kateri od prihodnjih števil.

Dijana Lukić

ZAVAROVANJE SPECIALISTI SENIOR

Hitra in enostavna pot do specialista
v primeru nezgode in bolezni.

Zavarovanje vam brez čakalnih vrst
omogoča:

- preglede pri določenih specialistih,
- dostop do diagnostičnih ali terapevtskih postopkov in
- dostop do protibolečinskih terapij v primeru nezgode.

**Mesečna premija
že od 5,59 EUR*
dalje.**

* Mesečna premija pri paketu
A – Specialisti Nezgoda.



080 20 60
vzajemna.si

**VARUH
ZDRAVJA**
VZAJEMNA